

OP Gruppens delårsrapport
1.1–30.9.2018

OP Gruppens delårsrapport 1.1–30.9.2018:

Kundrörelsen utvecklades positivt, men resultatet sjönk till 687 miljoner euro – resultatet för hela året uppskattas bli ungefär detsamma som 2017

- Resultatet före skatt var 687 miljoner euro (838).
- Intäkterna från kundrörelsen utvecklades positivt. Räntenettet växte med 6 % till 867 miljoner euro och nettoprovisionsintäkterna med 3 % till 655 miljoner euro. Försäkringsnettot ökade med 27 % till 432 miljoner euro – den jämförbara förändringen var -2 procent.
- Intäkterna från placeringsverksamheten minskade med 39 % till 255 miljoner euro och de övriga rörelseintäkterna minskade med 38 % till 46 miljoner euro. Placeringsintäkterna påverkades av att realisationsvinsterna minskade med 151 miljoner euro från jämförelseperioden.
- Kostnaderna ökade med 9 % till 1 378 miljoner euro främst till följd av att kostnaderna för utveckling ökade.
- Nedskrivningarna av fordringar var fortfarande små: 24 miljoner euro (28).
- CET1-kapitaltäckningen var 20,0 %, dvs. ungefär lika stor som vid slutet av året innan.
- Bankrörelsens resultat före skatt ökade med 2 % till 489 miljoner euro. Räntenettet ökade med 3 % och nettoprovisionsintäkterna minskade med 6 %. Kostnaderna ökade med 7 %. Utlåningen ökade under året med 6 % och inlåningen med 4 %.
- Skadeförsäkringens resultat före skatt minskade med 5 % till 131 miljoner euro. Premieintäkterna ökade med 3 % och kostnaderna med 10 %. Intäkterna från placeringsverksamhet minskade med 98 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden ökade försäkringsersättningarna under jämförelseperioden med 102 miljoner euro.
- Kapitalförvaltningens resultat före skatt minskade med 28 % till 136 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna minskade med 4 %, intäkterna från placeringsverksamhet minskade med 33 % och kostnaderna ökade med 6 %. De förvaltade medlen ökade med 2 % på ett år.
- Övrig rörelse redovisade ett resultat före skatt på -69 miljoner euro (32). Resultatet belastades av att kostnaderna för utveckling ökade och av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade. I intäkterna för jämförelseperioden ingick intäkter av engångsnatur för 42 miljoner euro.
- OP investerar under 2018 över 400 miljoner euro på att utveckla sin verksamhet och förbättra kundupplevelsen.
- Bonus som beviljats ökade med 5 % till 171 miljoner euro.
- Antalet ägarkunder hos andelsbankerna ökade under januari–september med 55 000 till nästan 1,9 miljoner och antalet gemensamma kunder inom OP Gruppens bank- och försäkringsrörelse ökade med 18 000 till över 1,8 miljoner.
- OP Gruppen beslöt att överföra personalens lagstadgade arbetspensionsskydd till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Överföringen väntas bli verkställd före slutet av 2018. Överföringen förbättrar gruppens kapitaltäckning med uppskattningsvis 0,4 procentenheter och, enligt nuvarande uppskattning, resultatet före skatt med 240 miljoner euro.
- Förvaltningsrådet för OP Gruppens centralinstitut fastställde 26.9.2018 de strategiska prioriteringarna för den strategiperiod som löper ut vid slutet av 2019.
- Resultatet före skatt 2018 uppskattas bli ungefär detsamma som 2017. Närmare information om utsikterna finns under "Utsikter för återstoden av året".

OP Gruppens nyckeltal

	1-9/2018	1-9/2017	Förändring, %	1-12/2017
Resultat före skatt, milj. €	687	838	-18,0	1 031
Bankrörelse	489	478	2,2	619
Skadeförsäkring	131	137	-4,5	210
Kapitalförvaltning	136	190	-28,3	247
Övrig rörelse	-69	32	-315,4	-45
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	-171	-164	4,6	-220
	30.9.2018	30.9.2017	Förändring, %	31.12.2017
CET1-kapitaltäckning, %	20,0	19,2	0,8*	20,1
Kapitalbasen i förhållande till minimibeloppet av kapitalbasen (konglomeratlagen), %**	149	146	3*	148
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, %***	18,7	20,8	-2,1*	20,4
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	6,5	8,5	-2,0*	7,7
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,53	0,67	-0,1*	0,6
Nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %****	1,1	1,3	-0,1*	1,2
Ägarkunder (1 000)	1 888	1 810	4,3	1 833

OP Gruppen tog 1.1.2018 i bruk standarden IFRS 9 "Finansiella instrument". Som jämförelsetal för resultatet har använts talen enligt standarden IAS 39 för motsvarande perioder 2017. För balansräkningstal och andra tal av tvärsnittstyp har som jämförelsetal använts talet i enlighet med IAS 39 vid slutet av 2017, om inte annat nämns.

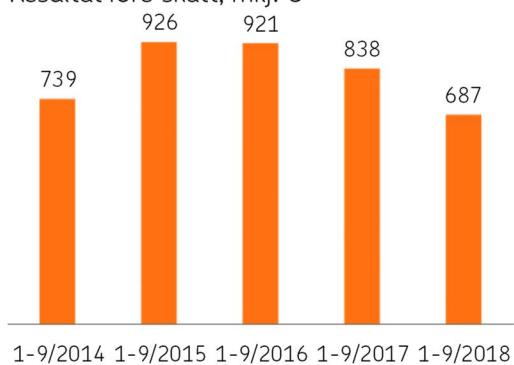
*Förändring i relationstalet

**Relationstalet enligt konglomeratlagen har beräknats för försäkringsbolag med de övergångsbestämmelser som ingår i solvensbestämmelserna för försäkringsbolag.

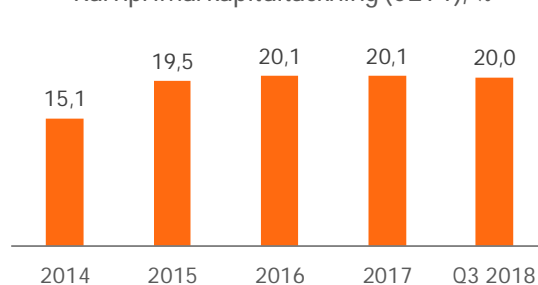
***12 mån. glidande

****Med nödlidande fordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker samt exponeringar med anstånd som beviljats på grund av kundens ekonomiska svårigheter och som an knyter till sådana fordringar.

Resultat före skatt, milj. €

Kärnprimärkapitaltäckning (CET1), %

Chefdirektör Timo Ritakallios kommentarer

OP Gruppens kundrörelse och intäkterna från den utvecklade sig positivt under årets tredje kvartal. Resultatet före skatt för januari–september blev dock mindre än i fjol. Orsaker till att resultatet blev mindre var att intäkterna från placeringsverksamheten minskade betydligt från året innan samt att kostnaderna ökade särskilt till följd av investeringarna i utveckling. Trots det här var resultatet för det tredje kvartalet klart bättre än resultaten för de två första kvartalen.

Nedskrivningarna av fordringar var fortfarande mycket små. OP Gruppens kapitaltäckning är fortsatt god, vilket ger en stabil grund för att utveckla affärsrörelsen långsiktigt samt för att genomföra de investeringar som digitaliseringen av finansbranschen kräver av oss.

OP Gruppens marknadsposition har stärkts ytterligare inom både utlåningen och inlåningen, vilket är ett tecken på vår förmåga att svara på kundernas behov. Antalet ägarkunder växer hos oss: vid slutet av rapportperioden hade OP Gruppen nästan 1,9 miljoner ägarkunder.

Representantskapet vid pensionskassan OP-Eläkekassa beslöt i juli att överföra förvaltningen av OP Gruppens lagstadgade arbetspensionsförsäkringar till Ilmarinen från årsskiftet. Överföringen inverkar positivt på OP Gruppens resultat för i år. Vi uppskattar att vårt resultat för hela 2018 blir ungefär detsamma som 2017.

Då världen förändras allt snabbare är det viktigt att strategin följer med sin tid. Under det tredje kvartalet justerade vi OP Gruppens vision och förtydligade våra strategiska prioriteringsområden för den strategiperiod som löper ut vid slutet av 2019. Vår vision är att vara Finlands ledande och attraktivaste finansgrupp. Vår mål är att vara den ledande aktören mätt med antalet kunder och en föregångare som andra tar efter. Vi vill vara den attraktivaste aktören för kunderna, arbetstagarna och samarbetspartnerna.

Under den återstående delen av strategiperioden kommer vi att fokusera på att säkerställa konkurrenskraften i vår kärnaffärsrörelse och justera vårt tjänsteutbud i synnerhet med hänsyn till ägarkundernas fördelar. Våra strategiska fokuseringar består av att uppnå en utmärkt arbetstagarupplevelse, skapa den bästa kundupplevelsen, få över två miljoner ägarkunder före 2020-talet, att öka intäkterna snabbare än kostnaderna samt att maximera den nytta som vi får på investeringarna i utveckling.

Vi fortsatte att förnya organisationen under det tredje kvartalet. Vid början av oktober inledde vi samarbetsförhandlingar som omfattar 6 000 anställda vid centralinstitutskoncernen. Vi planerar ändringar i organisationens struktur, arbetsuppgifterna och förfaringsätten. Förnyelsen leder till att en del av de nuvarande uppgifterna upphör eller förändras väsentligt, men samtidigt uppkommer ett betydligt antal nya uppgifter. Vårt mål är att inom OP Gruppen övergå till allt smidigare verksamhets- och organiseringsätt, inom vilka arbetet styrs av det värde som kunden får. I den här förnyelsen kommer

uppgiftsbeskrivningarna att bli allt mer självständiga och beslutsfattandet att för snabbas.

I september inledde vi ett kostnadsbesparingsprogram där vårt mål är att nå årliga inbesparingar på etthundra miljoner euro genom att precisera fokus för vår strategi, koncentrera oss på våra kärnaffärsrörelser och optimera förhållandet mellan eget arbete och arbete som köps utanför OP Gruppen.

Pohjola är ett av de kändaste varumärkena i Finland, och kunderna associerar det starkt till försäkringstjänster. Under 2019 kommer OP Försäkring att byta namn till Pohjola Försäkring. Som en del av fokuseringen i vår hälsoaffärsrörelse kommer Pohjola Hälsa att byta namn till Pohjola Sjukhus. OP Gruppen planerar att bolaget i fortsättningen ska koncentrera sig på att utveckla sjukhusverksamheten i stället för att enligt den tidigare planen öppna läkarcentraler.

Den ekonomiska utvecklingen var fortsatt god i Finland och världen under det tredje kvartalet. Utvecklingen var dock oenhetlig och förtroendet för de ekonomiska utsikterna avtog. Osäkerheten på finansmarknaden har ökat klart efter början av hösten, och aktiekurserna har uppvisat en klar korrigerings nedåt.

De ekonomiska utsikterna är fortfarande rätt ljusa under den närmaste framtiden, men de ekonomiska hotbilderna håller på att öka. Inflationen håller på att öka inom euroområdet, och normaliseringen av penningpolitiken framskrider. Tecknen på att det bästa tillväxtskedet är passerat har ökat. Osäkerheten ökar av det politiska läget i Italien, som hotar att öka räntedifferenserna mellan statslån från Italien och de övriga euroländerna. Läget försvårar också refinansieringen för de italienska bankerna. Det här ger upphov till en betydande osäkerhet för den ekonomiska utvecklingen i Europa. Det globala handelskriget skapar dystra moln vid världsekonomin konjunkturhorisont.

OP Gruppens delårsrapport 1.1–30.9.2018

Innehåll

Omvärlden.....	5
Resultat och omslutning.....	6
Viktiga händelser under rapportperioden.....	8
OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar	9
Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång	9
Kapitaltäckning	11
Riskposition.....	12
Segmentens resultat.....	16
Bankrörelse.....	16
Skadeförsäkring.....	18
Kapitalförvaltning	20
Övrig rörelse	22
Investeringar och tjänsteutveckling.....	22
Personal och ersättningar	23
Förändringar i OP Gruppens struktur	23
OP Andelslags förvaltning	23
Händelser efter rapportperioden.....	24
Utsikter för återstoden av året	24
Resultaträkning.....	25
Rapport över totalresultat.....	25
Balansräkning.....	26
Rapport över förändringar i eget kapital	27
Kassaflödesanalys.....	28
Segmentrapportering.....	29
Noter	31

Omvärlden

Förtroendet för konjunkturutsikterna i världsekonomin minskade något under det tredje kvartalet, men den ekonomiska tillväxten var fortsatt god. I Förenta staterna fortsatte ekonomin att växa kraftigt, inflationen accelererade och centralbanken stramade åt sin penningpolitik.

På aktiemarknaderna var stämningen i synnerhet i Förenta staterna god ända till slutet av oktober, då marknaderna igen blev skakigare. Inom euroområdet var utvecklingen på aktiemarknaderna svagare än i Förenta staterna.

Den ekonomiska tillväxten bromsade in något inom euroområdet. Inflationen ökade till följd av att energipriserna steg, men prisökningarna var fortfarande mindre än Europeiska centralbankens (ECB) mål.

ECB har följt de riktlinjer som banken fastställde i juni. Värdepappersköpen fortsatte fram till slutet av september med 30 miljarder euro per månad. Efter september minskade de till 15 miljarder euro per månad. Enligt ECB:s riktlinjer kommer styrräntorna inte att ändras före slutet av sommaren 2019. Marknadsräntorna steg något jämfört med årets andra kvartal.

Den finländska ekonomin fortsatte att utvecklas gynnsamt, men i konjunkturenkäterna fortsatte resultaten att sjunka. Det uppkom ett stort antal nya arbetsplatser, och hushållens förtroende för den egna ekonomin hölls stabilt. Företagens lönsamhet har förbättrats och investeringarna har ökat.

På bostadsmarknaden låg tyngdpunkten fortfarande på nya bostäder och handeln blev som helhet något mindre än i fjol. De genomsnittliga bostadspriserna fortsatte att stiga långsamt. Utvecklingen var splittrad regionalt och enligt bostadstyp.

Den ekonomiska utvecklingen fortsätter gynnsamt, men den kraftigaste konjunkturutvecklingen börjar vara passerad. Den största risken för de ekonomiska utsikterna utgörs av de internationella handelshindren som håller på att öka. På finansmarknaden ökar osäkerheten bland annat av att penningpolitiken stegvis stramas åt på olika håll i världen.

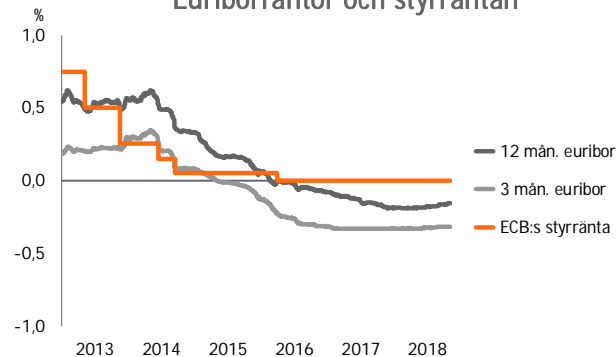
Utlåningen till hushåll ökade på årsplanet med cirka 2,5 procent i januari–september. Bolänestocken ökade med cirka 2 procent. Under rapportperioden stärktes efterfrågan på rena företagskrediter (exkl. lån till bostadssammanslutningar) klart och lånen till bostadssammanslutningar fortsatte att öka kraftigt. Resultaten i Finans Finlands nyaste bankbarometer antyder att efterfrågan på hushållskrediter kommer att öka medan den årliga tillväxten för företagskrediter förväntas minska.

Ökningen i inlåningsstocken bromsade under det tredje kvartalet in till nära noll. Inlåningen från hushåll ökade däremot kraftigt. Inlåningen från offentlig sektor minskade med cirka en femtedel från motsvarande tidpunkt i fjol.

Värdet av de placeringsfonder som registrerats i Finland ökade under det tredje kvartalet 2018 med 488 miljarder euro till 115,8 miljarder euro. Nettoteckningarna i fonderna var 1,5 miljarder euro negativa, men i synnerhet den värdeförändring som följde

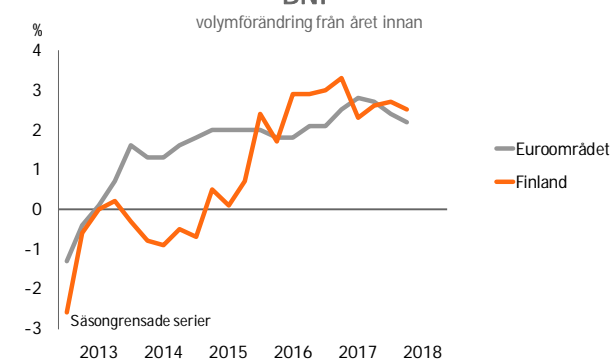
av uppgången i aktiekurserna var 2,0 miljarder euro positiv. Den goda stämningen i ekonomin har gynnat premieinkomsten på försäkringsmarknaden, men priskonkurrensen är fortsatt stram.

Euriborräntor och styrräntan

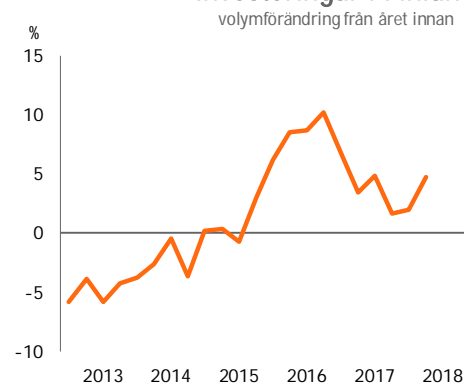
Källa: Finlands Bank

BNP

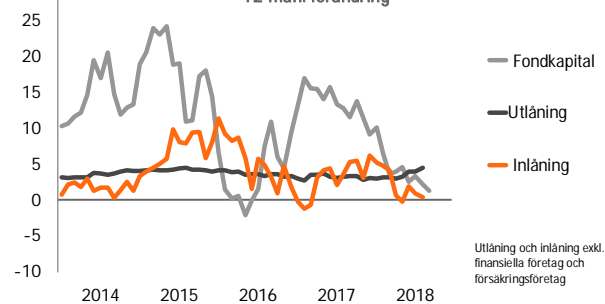
Källor: Eurostat, Statistikcentralen

Investeringar i Finland

Källa: Statistikcentralen

Volymutvecklingen inom finansbranschen

Utlåning och inlåning exkl. finansiella företag och försäkringsföretag

Källor: Finlands Bank, Suomen Sijotustutkimus Oy

Resultat och omslutning

Resultatanalys, milj. €	1-9/2018	1-9/2017*	Förändring, %	7-9/2018	7-9/2017*	Förändring, %	1-12/2017*
Resultat före skatt	687	838	-18,0	262	279	-6,1	1 031
Bankrörelse	489	478	2,2	156	164	-4,8	619
Skadeförsäkring	131	137	-4,5	67	30	121,7	210
Kapitalförvaltning	136	190	-28,3	42	98	-56,7	247
Övrig rörelse	-69	32	-315,4	-4	-13	-72,9	-45
Intäkter							
Räntenetto	867	821	5,7	297	287	3,5	1 102
Försäkringsnetto	432	341	26,9	154	80	93,7	478
Provisionsintäkter, netto	655	637	2,9	212	203	4,4	879
Nettointäkter från placeringsverksamhet	284	418	-32,0	79	171	-54,1	522
Övriga rörelseintäkter	46	75	-37,8	25	12	104,3	83
Intäkter totalt	2 286	2 292	-0,2	766	753	1,9	3 063
Kostnader							
Personalkostnader	592	564	4,9	178	171	4,1	758
Avskrivningar och nedskrivningar	189	159	19,3	58	63	-7,7	246
Övriga rörelsekostnader	597	542	10,2	185	179	3,3	764
Kostnader totalt	1 378	1 265	9,0	422	414	2,0	1 768
Nedskrivningar av fordringar	-24	-28	-12,2	-17	-5	285,6	-48
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-30			-7			
Ny OP-bonus som samlats till ägarkunder	-171	-164	4,6	-58	-55	4,8	-220

*Jämförelsetalen för 2017 har ändrats på det sätt som beskrivs i nottabellerna till följd av att IFRS 15 trätt i kraft och att periodiseringspraxisen för expeditonsavgifter för krediter ändrats.

Balansräkningens nyckeltal, milj. €	30.9.2018	31.12.2017	Förändring, %
Fordringar på kunder	86 020	82 193	4,7
Investeringsstillgångar	22 777	23 324	-2,3
Skulder till kunder	67 000	65 549	2,2
Försäkringsskuld	9 632	9 950	-3,2
Skuldebrev emitterade till allmänheten	29 378	26 841	9,5
Eget kapital	11 617	11 084	4,8
Omslutning totalt	140 253	137 205	2,2

Januari–september

OP Gruppens resultat före skatt var 687 miljoner euro (838). Resultatet minskade med 151 miljoner euro från jämförelseperiodens resultat. Intäkterna från kundrörelsen, dvs. räntenettot, försäkringsnettot och nettoprovisionsintäkterna ökade från jämförelseperioden. Resultatet minskade av att nettointäkterna från placeringsverksamhet och de övriga rörelseintäkterna minskade och att kostnaderna ökade.

Räntenettot ökade med 5,7 procent till 867 miljoner euro. Räntenettot ökade i Bankrörelsen med 27 miljoner euro och i Övrig rörelse med 24 miljoner euro. Försäkringsnettot var 432 miljoner euro (341). Under jämförelseperioden försvagade sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden försäkringsnettot med 102 miljoner euro. Den jämförbara förändringen i försäkringsnettot var -2 procent. Ökningen i premieintäkterna från företagskunder stödde tillväxten i försäkringsnettot. Nettoprovisionsintäkterna var 655 miljoner euro, dvs. 18 miljoner euro större än ett år tidigare. Återbäringen av fondanknutna förvaltningsprovisioner ökade med 7 miljoner euro och nettoprovisionsintäkterna i betalningsrörelsen ökade med 9 miljoner euro.

Nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade med 32,0 procent till 284 miljoner euro. På en del av skadeförsäkringsbolagens eget kapitalinstrument tillämpas ett tillfälligt undantag (overlay approach). Förändringarna i verkligt värde på de placeringar som omfattas av det tillfälliga undantaget bokförs i fonden för verkligt värde bland eget kapital. Intäkterna från placeringsverksamhet minskade totalt med 39,1 procent till 255 miljoner euro. OP Gruppens försäkringsbolags totala intäkter från placeringar till verkligt värde var 1,2 procent (3,1).

Nettointäkter värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (under jämförelseperioden nettointäkter från tillgångar som kan säljas) minskade från jämförelseperioden med 150 miljoner euro. I början av 2018 togs standarden IFRS 9 i bruk, vilket medförde att beloppet av placeringar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat och realisationsvinster minskade. Beloppet av placeringar värderade till verkligt värde via resultatet ökade däremot. De invergade på resultatet med 184 miljoner euro (202). Under rapportperioden bokfördes realisationsvinster för 24 miljoner euro (175). Under jämförelseperioden användes realisationsvinster främst för att komplettera försäkringsskulden. Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen förbättrade resultatet med 33 miljoner euro (0). De positiva värdeförändringarna i derivatens kredit- och motpartsrisk, som beror på marknadsförändringar, i nettointäkterna från handeln blev 8 miljoner euro mindre än under jämförelseperioden.

De övriga rörelseintäkterna minskade från jämförelseperioden med 28 miljoner euro till 46 miljoner euro. Under det tredje kvartalet slutfördes försäljningen av hela aktiestocken i det baltiska dotterföretaget Seesam Insurance AS till Vienna Insurance Group (VIG). För försäljningen bokfördes totalt 16 miljoner euro i realisationsvinst av engångsnatur. Under jämförelseperioden bokfördes återbäringar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem för totalt 22

miljoner euro. Under jämförelseperioden bokfördes dessutom intäkter av engångsnatur på 25 miljoner euro bland övriga rörelseintäkter för försäljningen av avtals- och betalterminalbeståndet för kortinlösen- och betalterminaltjänster. För affären bokfördes extra avskrivningar och övriga kostnader för 6 miljoner euro.

Kostnaderna ökade med 9,0 procent till 1 378 miljoner euro till följd av att personalkostnaderna, de övriga rörelsekostnaderna samt avskrivningarna och nedskrivningarna ökade. OP Gruppens satsningar på utveckling av tjänsterna ökade utvecklingskostnaderna med 2,3 procent till 149 miljoner euro. De nya affärsrörelsernas andel av ökningen i kostnader totalt var 20 miljoner euro. Avskrivningarna enligt plan ökade med 9,8 procent till 161 miljoner euro. Ökningen i avskrivningar berodde på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren. Nedskrivningarna ökade med 16 miljoner euro från jämförelseperioden. Kostnaderna ökade också då myndighetsavgifterna ökade med 28 miljoner euro och personalkostnaderna ökade med 4,9 procent till 592 miljoner euro.

Resultatförsvagande nedskrivningar på olika resultatposter för krediter och fordringar samt placeringar bokfördes för totalt 44 miljoner euro (50), varav 24 miljoner euro (28) bokfördes för krediter och övriga fordringar. Nedskrivningarna av fordringar har 2018 beräknats i enlighet med standarden IFRS 9, så de är inte jämförbara med de nedskrivningar som beräknats enligt den tidigare standarden IAS 39. Nödlidande fordringar av krediter och övriga fordringar var små, dvs. 1,1 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.

OP Gruppens inkomstskatt för rapportperioden var 135 miljoner euro (164). Den effektiva skattesatsen var 19,6 procent (19,6).

OP Gruppens eget kapital uppgick till 11,6 miljarder euro (11,1). Det egna kapitalet ökade av rapportperiodens resultat och Avkastningsandelarna. I eget kapital ingick Avkastningsandelar för 3,0 miljarder euro (2,9), av dem bestod 0,2 miljarder euro (0,3) av uppsagda Avkastningsandelar. Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2018 är 3,25 procent. Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelar under rapportperioden uppskattas till sammanlagt 70 miljoner euro. För 2017 betalades räntor för totalt 90 miljoner euro i juni 2018.

Juli–september

Det tredje kvartalets resultat före skatt var 262 miljoner euro medan det ett år tidigare var 279 miljoner euro. Resultatutvecklingen stöddes av ökningen i räntenettot, försäkringsnettot och nettoprovisionsintäkterna. Intäkterna på totalt 766 miljoner euro ökade från jämförelseperioden med 1,9 procent. Resultatet blev mindre till följd av att nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade och nedskrivningarna av fordringar ökade.

Räntenettot ökade från året innan med 3,5 procent till 297 miljoner euro. Försäkringsnettot ökade med 93,7 procent till 154 miljoner euro. Under jämförelseperioden försvagade sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden försäkringsnettot med 76 miljoner euro. Nettoprovisionsintäkterna var 212 miljoner euro, dvs. 9 miljoner euro större än ett år tidigare.

Nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade, det tillfälliga undantaget (overlay approach) medräknat, med 58,3 procent till 71 miljoner euro till följd av att realisationsvinsterna minskade.

För försäljningen av Seesam Insurance AS bokfördes realisationsvinster av engångsnatur för totalt 16 miljoner euro bland övriga rörelseintäkter.

Kostnaderna ökade från jämförelseperioden med 2,0 procent till 422 miljoner euro. Personalkostnaderna ökade med 4,1 procent till 178 miljoner euro och de övriga rörelsekostnaderna med 3,3 procent till 185 miljoner euro. Avskrivningarna och nedskrivningarna minskade däremot med 7,7 procent från jämförelseperioden till 58 miljoner euro. Nedskrivningarna av fordringar, 17 miljoner euro, ökade från jämförelseperioden med 13 miljoner euro.

Viktiga händelser under rapportperioden

Personalens lagstadgade arbetspensionsskydd övergår till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen

Representantskapet vid pensionskassan OP-Eläkekassa, som förvaltar det lagstadgade arbetspensionsskyddet för OP Gruppens personal, beslöt 31.7.2018 att överföra ett pensionsansvar på cirka 1,1 miljarder euro till Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Beslutet föregicks av en konkurrensutsättning där styrelsen för OP-Eläkekassa inbegärde offerter av de största arbetspensionsbolagen. Det försäkringsbestånd som överföringen gäller motsvarar cirka 90 procent av OP-Eläkekassas totala pensionsansvar. Överföringen förutsätter ännu myndigheternas godkännande. Överföringen genomförs uppskattningsvis före slutet av 2018.

Enligt den preliminära planen kommer det återstående pensionsansvaret att överföras till Ilmarinen senare, tidigast vid slutet av 2020.

Överföringen skulle stärka OP Gruppens CET1-kapitaltäckning med uppskattningsvis 0,4 procentenheter. Överföringen av ansvaret ger upphov till en post av engångsnatur i OP Gruppens resultat. Enligt nuvarande bedömning kommer posten av engångsnatur att förbättra OP Gruppens resultat 2018 med 240 miljoner euro. Bedömningen har inte ändrats sedan bedömningen vid slutet av juni. Den slutliga storleken på posten av engångsnatur som resultatförs beror i hög grad på förändringarna i den ränta som används vid diskonteringen av pensionsansvar, och det slutliga beloppet kan avvika avsevärt från det ovan nämnda. En höjning av diskonteringsräntan med 0,1 procentenheter skulle minska den förmånsbestämda nettoskuld som intäktsförs med uppskattningsvis 20–30 miljoner euro.

OP Gruppen blir medlem av Finans Finland

OP Gruppen ansluter sig som medlem till Finans Finland från 1.1.2019 och utträder ur Palta rf. Syftet med beslutet är att stärka utvecklingen, samarbetet och konkurrensförmågan i finansbranschen i Finland.

Direktionens ansvarsområden

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 förnya ansvarsområdena för direktionen och den högsta ledningen vid centralinstitutet. OP Gruppens centralinstitutskoncern fortsätter under slutet av året att omorganisera i enlighet med direktionens nya ansvarsområden.

Kärnan för OP Gruppens affärsrörelse består av bank- och försäkringsrörelsen. Bankrörelsen är indelad i två ansvarsområden. I direktionen ansvarar juris kandidat, eMBA Harri Nummela för affärsrörelsen Bankrörelse för privatkunder och sme-företag.

Teknologie licentiat Katja Keitaanniemi ansvarar i direktionen för affärsrörelsen Bankrörelse för företag och institutioner. Hon övergick till OP Gruppen från Finnvera 6.8.2018.

I Försäkringsrörelsen ingår skade- och livförsäkringsrörelsen för privat- och företagskunder samt hälso- och välbefinnanderörelsen. I direktionen ansvarar agronomie- och forstmagister, eMBA Olli Lehtilä för affärsrörelsen Försäkringskunder.

Ekonomie magister Harri Luhtala är ekonomidirektör och ledamot av direktionen för OP Gruppen samt verkställande direktör för OP Andelslag till och med 31.10.2018. Ekonomie magister Vesa Aho har utnämnts till ekonomidirektör och ledamot av direktionen för OP Gruppen samt till verkställande direktör för OP Andelslag från 1.11.2018. Han har tidigare varit verkställande direktör för Försäkringsaktiebolaget Garantia samt ekonomi- och finansdirektör vid Pohjola Bank Abp.

Juris kandidat, eMBA Tony Vepsäläinen ansvarar i direktionen för Grupptjänster. Han är också vice ordförande för direktionen.

I direktionen ansvarar diplomingenjör Juho Malmberg för utveckling och teknik.

Juris kandidat, LL.M. Eur. Tiia Tuovinen ansvarar i direktionen för juridik och compliance.

Utöver direktionsledamöterna rapporterar dessutom följande direkt till chefdirektören: revisionsdirektör Leena Kallasvuo, direktör för kommunikation och samhällsrelationer Tuuli Kousa, personaldirektör Hannakaisa Länsisalmi, direktör för strategi och utveckling Pekka Puustinen samt riskhanteringsdirektör Erik Palmén. Markku Pehkonen tillträder som ny riskhanteringsdirektör 1.12.2018.

OP Gruppens strategiska mål och prioriteringar

OP Gruppens strategiska mål	30.9.2018	31.12.2017	Mål 2019
Kundupplevelse, NPS (-100+100)			
Varumärket	23	22	25
Kundmöten	60	58	70
CET1-kapitaltäckning, %	20,0	20,1	22
Avkastning på ekonomiskt kapitalkrav, % (12 mån. glidande)	18,7	20,4	22
Kostnader för nuvarande affärsrörelse (12 mån. glidande), milj. €	1 760	1 661	Kostnaderna 2020 på samma nivå som 2015 (1 500)
Ägarkunder, miljoner	1,9	1,8	2,1 (2019)

OP Gruppens förvaltningsråd fastställde 26.9.2018 de viktigaste prioriteringarna för återstoden av strategiperioden. Samtidigt fastställdes en ny vision. OP Gruppen baserar fortfarande sin verksamhet på den strategi som fastställdes 2016, men till följd av förändringarna i omvärlden har gruppen preciserat fokuseringarna för strategin.

OP Gruppens vision är att vara Finlands ledande och attraktivaste finansgrupp såväl för personalen och kunderna som för samarbetspartnerna och intressentgrupperna. Strategin prioriterar därför nu en utmärkt arbetstagarupplevelse, den bästa kundupplevelsen samt att antalet ägarkunder ska öka till minst två miljoner. De här prioriteringarna stöds av två andra strategiska prioriteringar: att avkastningen på utvecklingen maximeras och att intäkterna ska växa snabbare än kostnaderna.

OP Gruppen har beslutat att verkställa strategin och visionen genom att inleda en betydande förändring i förfaringsätten. Det nya smidiga förfaringsättet ska betona att arbetet är betydelsefullt och öka trivseln i arbetet, vilket leder till att kundupplevelsen förbättras och effektiviteten i arbetet öppnar möjligheter till att minska kostnaderna.

Det smidiga förfaringsättet tas först i bruk stegvis i OP Gruppens centralinstitut. Ibruktagningen av den nya verksamhetsmodellen börjar med en omorganisering som offentliggjordes 25.9.2018. I anslutning till omorganiseringen inleddes samarbetsförhandlingar vid centralinstitutskoncernen 1.10.2018. Utöver omorganiseringen är målet att minska centralinstitutskoncernens totala kostnader på årsplanet med 100 miljoner euro.

Hur gruppen främjar ägarkundernas och omvärldens framgång

OP Gruppens grunduppgift är att med sin starka kapitaltäckning och effektivitet skapa bestående ekonomisk framgång, trygghet och välfärd för sina ägarkunder och omvärlden. OP:s verksamhet

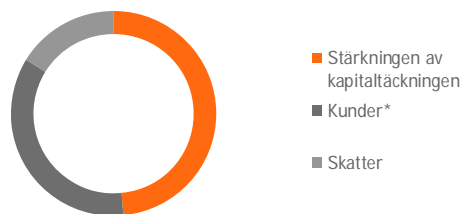
bygger på kooperativa värden, en stark kapitaltäckning, kunnig riskhantering och respekt för kunderna. Gruppens värden är människonärhet, ansvarskänsla och framgång tillsammans.

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag styrs verksamheten av en dubbelroll. I affärsrörelserollen erbjuder OP kunderna konkurrenskraftiga produkter och tjänster samt ser till att verksamheten är lönsam och att kapitaltäckningen utvecklas. I den samhälleliga rollen främjar OP ägarkundernas och omvärldens framgång och välfärd på lång sikt. Den samhälleliga rollen innebär effektiva handlingar för samhällets bästa såväl på det lokala planet som på riksplanet – digitalt och fysiskt.

Användningen av resultatet

Eftersom OP Gruppen är ett kooperativt företag har den inte som mål att maximera vinsten för ägarna, utan att så effektivt som möjligt producera de tjänster som ägarkunderna behöver. Gruppen använder den gemensamma framgången för ägarkundernas bästa i form av koncentreringsförmåner och andra ekonomiska förmåner samt för att upprätthålla och utveckla betjäningsförmågan.

Uppskattning av hur OP Gruppens rörelseresultat för rapportperioden används då det fastställts efter räkenskapsperiodens slut:

*) Kunder = kundbonus, rabatter och räntor på ägarkundernas placeringar

OP Gruppen behöver en stark kapitaltäckning såväl för att framgångsrikt genomföra sin grunduppgift som för att uppfylla de ökande myndighetskraven. Merparten av rörelseresultatet används för att stärka kapitaltäckningen. Det här betyder att gruppen måste vara effektiv och ha resultatkapacitet också i fortsättningen.

En betydlig del av resultatet återbetalas till ägarkunderna genom OP-bonus och genom olika förmåner och rabatter. I enlighet med grundprincipen för kooperativa företag ska nyttan fördelas i proportion till hur mycket varje medlem anlitar andelslagets tjänster. Förmånshelheten består av OP-bonus som samlas för nästan alla ärenden i proportion till mängden ärenden samt av förmåner och rabatter på banktjänster samt på skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsprodukter. Dessutom erbjuds vissa tjänstekoncept endast till ägarkunder. Ägarkunderna kan också placera i sin andelsbank via Avkastningsandelar. På Avkastningsandelarna betalas en årlig ränta som utgör bankernas vinstutdelning.

Mätt enligt de skatter som OP Gruppen betalar för resultatet är den en av de största skattebetalarna i Finland. Genom att betala skatten i Finland främjar OP hela Finlands framgång.

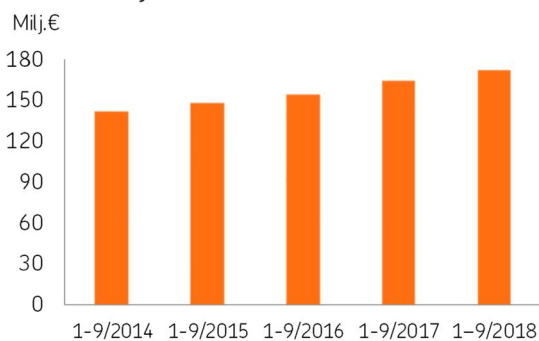
Kundrelationer och kundförmåner

OP Gruppens ägarkunder ökade under januari–september med 55 000 till nästan 1,9 miljoner. Antalet gemensamma kunder inom bank- och försäkringsrörelsen ökade med 18 000 till över 1,8 miljoner under januari–september.

Vid slutet av september uppgick andelsbankernas ägarkunders placeringar i andelsbankernas Avkastningsandelar och medlemsandelar till totalt 3,2 miljarder euro (3,1).

Andelsbankernas ägarkunder samlar OP-bonus för sina bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningsärenden. Värdet av den nya bonus som ägarkunderna samlat genom att koncentrera sina ärenden var totalt 171 miljoner euro (164) för januari–september. Bonus användes för bank- och kapitalförvaltningstjänster för totalt 83 miljoner euro (77) och för försäkringspremier för skadeförsäkringsprodukter för 87 miljoner euro (85). OP-bonus användes för 1 787 000 försäkringsräkningar (1 759 000), av vilka 266 000 (242 000) betalades helt med bonus.

Ny kundbonus som samlats

Ägarkundernas nytta av det rabatterade priset på paketet med dagliga banktjänster uppgick till 42 miljoner euro (39) under rapportperioden. Under rapportperioden beviljades ägarkunderna 50 miljoner euro (54) i koncentreringsrabatter på skadeförsäkringar. Dessutom köpte, sålde och bytte ägarkunderna andelar i de flesta fonder utan separata kostnader. Förmånens värde under rapportperioden var 4 miljoner euro (4).

Ovan nämnda OP-bonus och kundförmåner uppgick totalt till 267 miljoner euro (261), dvs. 28,0 procent av OP Gruppens resultat före skatt och beviljade förmåner (23,7).

Den ränta som ackumulerats på Avkastningsandelar under rapportperioden uppskattas till sammanlagt 70 miljoner euro (67). Avkastningsmålet för Avkastningsandelarna för 2018 är en ränta på 3,25 procent (3,25).

Ansvarskänsla

Samhällsansvaret är en fast del av OP Gruppens affärsrörelse och strategi. Inom vårt arbete kring samhällsansvaret beaktar gruppen det ekonomiska och sociala ansvaret samt miljöansvaret. OP Gruppens mål inom samhällsansvaret är att vara en föregångare inom branschen i Finland. OP har förbundit sig till att iakta de tio principerna om mänskliga rättigheter, rättigheter i arbetslivet, miljöprinciper och antikorrupcion i

enlighet med FN:s Global Compact-initiativ. OP har sedan 2009 iakttagit FN:s principer för ansvarsfull placering.

I februari började OP i samarbete med LeaseGreen erbjuda energirenoveringar för husbolag. Det första projektet inleddes i september i Helsingfors. Med energirenoveringarna gör OP det möjligt för kunderna att minska sitt koldioxidavtryck.

OP Gruppens mål för att främja mångfalden är att det ska finnas minst 40 procent av vardera könet i bestämda chefsuppdrag. Vid slutet av september var kvinnornas andel 24 procent. Vid slutet av 2017 var andelen 21 procent.

OP är huvudsaklig samarbetspartner för den riksomfattande Ekonomikunskapsstävlingen för niondeklassister. Det första skedet av den förnyade tävlingen ägde rum i grundskolorna runt om i Finland i början av april. OP var värd för finalen på riksplaneln i Vallgård i maj. Främjandet av de ungas förmåga att förstå finansiell information är en viktig del av OP Gruppens samhällsansvar.

OP fortsätter med att upprätthålla förmedlingstjänsten för frivilligarbete, Hiiop100, som en del av samhällsansvarsprogrammet också 2018.

OP Gruppen donerade med kampanjen Sommarjobb på OP:s bekostnad över 500 000 euro till föreningar runt om i Finland. Genom kampanjen erbjöds ett sommarjobb för 1 200 unga.

OP gick i maj med som medlem i Climate Leadership Coalition (CLC). CLC är en förening på hög nivå som har som mål att påverka den allmänna konkurrenskraften hos näringslivet i Finland och hos forskningsorganisationerna samt deras beredskap att svara på de hot som klimatförändringen och naturresursernas tillräcklighet ställer samt på förmågan att utnyttja de affärsrörelsemöjligheter som uppstår.

Flerkanalstjänster

Gruppens servicenät består av flera kanaler: kontors-, nät-, mobil- och telefonserviser. Personlig kundbetjäning erbjuds på kontor och digitalt. Gruppens mål är att erbjuda branschens bästa kundupplevelse i flera kanaler genom fortlöpande och betydelsefulla möten i alla kanaler.

OP lanserade i juli en förenklad och lättanvänd nättjänst för att erbjuda likvärdiga banktjänster för alla kundgrupper. OP Tillgänglig erbjuder grundläggande banktjänster för privatkunder som inte kan använda t.ex. tjänsten op.fi eller OP-mobilerna på grund av begränsad syn och hörsel, nedsatt motorik eller andra funktionsbegränsningar. Tjänsten har tagits fram i samarbete med kunderna.

OP-mobilerna var i september huvudkanal för kundernas dagliga ärenden med över 19 miljoner besök per månad (16). Antalet besök i nättjänsterna var cirka 9 miljoner (9). Antalet besök i mobilapplikationen Pivo var nästan 4 miljoner (2) i september. OP-företagsmobilen hade i september 500 000 besök (200 000).

Med Pivos kompisbetalning och Siirto-betalningen kan kunderna överföra pengar till en annan person med hjälp av mottagarens

telefonnummer. Cirka 470 000 OP-kunder (280 000) har redan registrerat sig i Siirto-tjänsten. Med Pivos betalknapp eller OP Siirto-betalknappen kan kunderna betala inköp i nätaffärer utan nyckeltalslista eller kortkod.

Trots att nättjänsterna och mobiltjänsterna har växt, har OP Gruppen fortfarande det mest omfattande kontorsnätet i landet: 371 kontor (407) runt om i Finland. Det egna kontorsnätet stöds dessutom av ett omfattande nätverk av ombud och partner som är särskilt viktigt vid försäljningen av skadeförsäkringar. OP Gruppen har stor närvaro i de vanligaste sociala medierna, där den har sammanlagt cirka 410 000 följare (370 000). Utöver gruppens konton i sociala medier på riksplanet, har många andelsbanker egna Facebook-sidor där de delar publikationer som är avsedda för den lokala kundkåren.

Hälsa och välbefinnande

Pohjola Hälsas femte sjukhus öppnades i Åbo i maj och därmed fullbordades sjukhusnätverket. De fem Pohjola Sjukhusen i Helsingfors, Tammerfors, Uleåborg, Kuopio och Åbo erbjuder omfattande bashälsovård och specialistsjukvård, undersökningar, operationstjänster samt rehabilitering.

Kunderna har varit nöjda med Pohjola Hälsas tjänster. NPS-talet som operationspatienterna gett var i januari–september 96 (97).

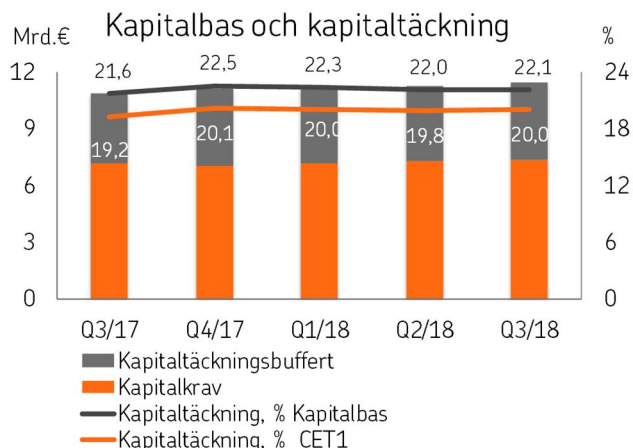
Kapitaltäckning

Kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

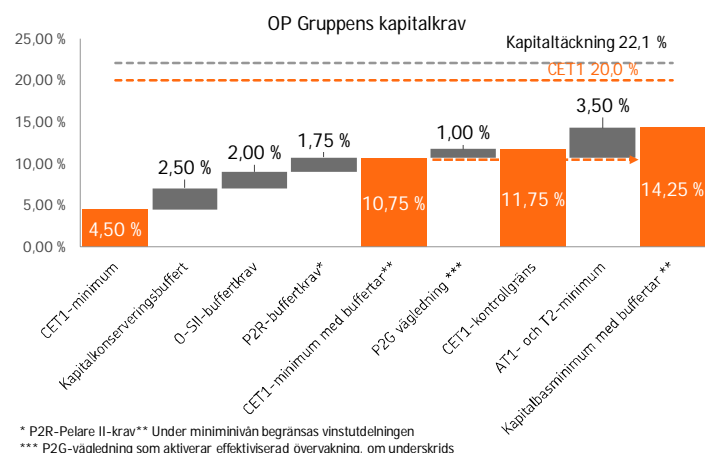
OP Gruppens kapitalbas uträknad enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (konglomeratlagen) överskred lagens minimibelopp med 3,8 miljarder euro (3,6). Kapitalkravet för Bankrörelsen var oförändrat på 14,3 procent av riskvägda poster. Gruppens kapitalbas i förhållande till minimikapitalkravet var 149 procent (148). Relationstalet var 164 procent utan de riskviktsgolv som ECB fastställt. Till följd av bankrörelsens buffertkrav och försäkringsbolagens solvenskrav beskriver minimikapitalet för kapitaltäckningen enligt konglomeratlagen, 100 procent, den nivå inom vilken konglomeratet kan verka utan myndighetsåligganden på grund av underskridning av buffertar.

Kapitaltäckning för kreditinstitut

OP Gruppens CET1-kapitaltäckning var 20,0 procent (20,1). De riskviktsgolv som ECB fastställt sänkte kapitaltäckningen med 2,0 procentenheter. Ökningen i den totala risken översteg ökningen i kärnprimärkapitalet. De kalkylerade justeringarna av förmånsbestämda pensionsplaner (IAS 19) inverkar på gruppens CET1-kapitaltäckning med cirka -0,8 procentenheter, dvs. något mindre än vid slutet av 2017.

Kapitaltäckningen i OP Gruppens kreditinstitutsverksamhet är stark i förhållande till den lagstadgade kapitaltäckningen och de kapitalkrav som ställs av myndigheterna. Den lagstadgade minimigränsen är 8 procent för kapitalrelationen och 4,5 procent för CET1-kapitaltäckningen. Kapitalkonservingsbufferten på 2,5 procent enligt kreditinstitutslagen, O-SII-buffertkravet på 2 procent och ECB:s P2R-krav höjer i praktiken den lägsta gränsen till 14,3 procent för kapitalrelationen och till 10,8 procent för CET1-kapitaltäckningen.

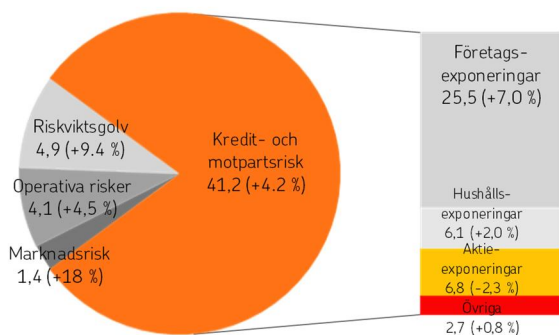

* P2R-Pelare II-krav** Under miniminivån begränsas vinstutdelningen
 *** P2G-vägledning som aktiverar effektiviserad övervakning, om underskrids

Kärnprimärkapitalet i gruppens kreditinstitutsverksamhet var 10,3 miljarder euro (9,9). Kärnprimärkapitalet ökade av bankrörelsens resultat och emissioner av Avkastningsandelar. Beloppet av Avkastningsandelarna i kärnprimärkapitalet var 3,0 miljarder euro (2,8).

Det totala riskvägda exponeringsbeloppet uppgick till 51,7 miljarder euro (49,2), vilket är 5,0 procent större än vid slutet av fjolåret. Den lägsta gränsen för riskvikterna för hushållsexponeringar som ECB fastställt var 4,9 miljarder euro, och utan den var det totala riskvägda exponeringsbeloppet 46,8 miljarder euro och ökningen från årsskiftet 4,6 procent. De genomsnittliga riskvikterna för företagsexponeringarna ökade något medan de genomsnittliga riskvikterna för hushållsexponeringarna var oförändrade jämfört med årsskiftet.

Totalt riskvägd exponeringsbelopp
 30.9.2018 51,7 mrd.€
 (förändring från årets början 5,0 %)

Finans- och försäkringskonglomeratets interna investeringar i försäkringsföretag behandlas i enlighet med ECB:s tillstånd som riskvägda poster. I aktieexponeringarna ingår 6,5 miljarder euro i riskvägda poster för gruppens interna innehav i försäkringsföretag med en riskvikt på cirka 280 procent.

Finansinspektionen fattar ett makrotillsynsbeslut kvartalsvis. Finansinspektionen beslöt i juni 2018 fastställa en systemriskbuffert, dvs. ett buffertkrav, på 2 procent för OP Gruppen från 1.7.2019. Samtidigt fastställdes OP Gruppens O-SII-buffertkrav också till 2 procent. De här buffertkraven är parallella och det större av dem tillämpas, vilket innebär att beslutet inte påverkar OP Gruppens totala kapitalkrav. Finansinspektionen beslöt i september 2018 att tills vidare inte ställa något kontracykliskt buffertkrav för bankerna. För bolånen trädde en lägsta gräns för riskvikten på 15 procent i kraft vid början av 2018 för minst två år. Med riskviktsgolvet vidtas förberedelser för den systemrisk som förorsakas av att hushållens skuldsättning enligt Finansinspektionen ökat. Riskviktsgolvet påverkar inte OP Gruppens totala riskvägda exponeringsbelopp med beaktande av de lägsta gränser för riskvikt för hushållsexponeringarna som ECB fastställt. Utan ECB:s lägsta gräns för riskvikten skulle Finansinspektionens lägsta gräns för riskvikt på 15 procent för bostadskrediter försvaga CET1-kapitaltäckningen med uppskattningsvis 1,3 procentenheter.

I de kommande EU-bestämmelserna ingår ett krav som beskriver skuldsättningsgraden, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio). Bruttosoliditetsgraden för OP Gruppens bankrörelse är enligt nuvarande tolkningar uppskattningsvis 7,9 procent (7,9) enligt siffrorna vid slutet av rapportperioden. Enligt utkastet till bestämmelserna är miniminivån 3 procent.

Skade- och livförsäkring

Skadeförsäkringens och livförsäkringens kapitalbaser ökade till följd av resultatet. Solvensställningen stärktes också av det sänkta kapitalkravet.

Skadeförsäkring Livförsäkring

	30.9.2018	31.12.2017	30.9.2018	31.12.2017
Kapitalbas, milj. €* Kapitalkrav, milj. €* Solvensprocent* Solvensprocent, (utan beaktande av övergångsbestämmelse)	1 066 630 169 169	902 666 135 135	1 405 619 227 181	1 317 674 195 151

*med beaktande av övergångsbestämmelser

ECB:s tillsyn

OP Gruppen lyder under ECB:s tillsyn. OP Gruppen underrättades 2.2.2017 om att ECB beslutat att fastställa ett riskviktsgolvet för OP Gruppens hushållsexponeringar. De relevanta lägsta gränser för riskvikter för hushållsexponeringar som ECB fastställt är 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastighet och 32,7 procent för privatkunders övriga exponeringar. Beslutet beror på att ECB noterat brister i styrnings- och valideringsprocessen för den IRBA-metod (Internal Ratings Based Approach) som OP Gruppen tillämpar för kapitaltäckningsanalysen, i synnerhet att valideringar försenats. Bristerna är korrigerade och åtgärdernas tillräcklighet bedöms nu av ECB.

ECB har för OP Gruppen ställt ett buffertkrav som baserar sig på tillsynsmyndighetens bedömning (SREP). Det buffertkrav som ECB fastställt och som gäller från 1.1.2018 (P2R) är 1,75 procent. Dessutom har ECB som kapitaltäckningsvägledning (P2G) fastställt 1,0 procent. Om gränsen överskrids påverkas t.ex. vinstutdelningen inte av det. De buffertkrav som ECB ställt är på samma nivå som i fjol.

Skulder i enlighet med lagen om resolution

Enligt bestämmelserna om resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag har resolutionsmyndigheten rätt att på ett sätt som påverkar placerarens ställning ingripa i villkoren för placeringsprodukter som banken emitterat. Resolutionsmyndighet för OP Gruppen är EU:s resolutionsnämnd (Single Resolution Board, SRB) i Bryssel. Kravet på OP Gruppens kapitalbas och nedskrivningsbara skulder (MREL) har fastställts till 12,2 miljarder euro, dvs. 27,6 procent, av det totala riskvägda exponeringsbeloppet vid slutet av 2016. OP Gruppens mål är att täcka MREL-kravet med kapitalbasen och övriga efterställda skulder. OP Gruppens MREL-relationstal var ungefär 35 procent vid årsskiftet 2017. I samband med det här fastställda SRB OP Gruppens resolutionsstrategi, enligt vilken resolutionsåtgärderna riktas till OP Företagsbanken som är Single Point of Entry.

Riskposition

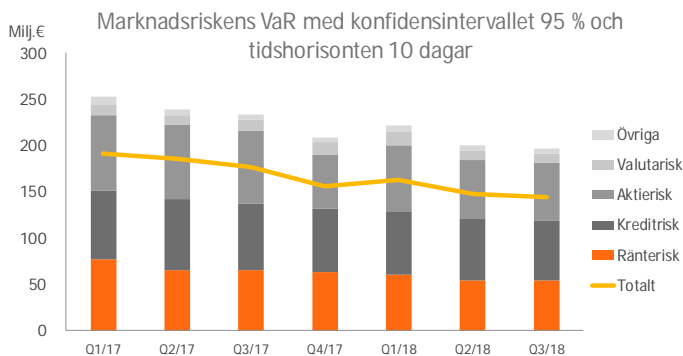
OP Gruppens riskposition har hållits stabil. Riskhanteringsförmågan är stark och tryggar verksamhetsförutsättningarna för gruppens affärsrörelse.

Den goda riskhanteringsförmågan och moderata målrisknivån höll kreditriskpositionen stabil.

OP Gruppens finansieringsposition och likviditet är goda. Tillgången på finansiering har hållits god. Under rapportperioden emitterade OP Gruppen långfristiga obligationslån för totalt 3,1

miljarder euro (4,0). Inlåningens andel av kreditstocken har hållits stabil under rapportperioden.

OP Gruppens marknadsriskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mäter gruppens marknadsrisk, var 144 miljoner euro (156) vid slutet av rapportperioden. I VaR ingår försäkringsföretagens totala omslutning, trading-funktionen, likviditetsreserven och gruppens treasurys ränteposition.

De operativa riskerna uppskattas i enlighet med målet vara moderata. Den snabba utvecklingen av verksamheten och tjänsterna ställer dock ytterligare utmaningar för riskhanteringen de närmaste åren.

Riskerna i förmånsbestämda pensionsplaner ansluter sig till ränte- och marknadsrisken, framtida pensionshöjningar samt till den längre förväntade livslängden. En förändring i den ränta som tillämpas vid diskontering av pensionsåtagandet har en väsentlig inverkan på pensionsåtagandets belopp. Den minskning i nettoskulden för förmånsbestämda pensionsplaner som under rapportperioden bokförts i övrigt totalresultat förbättrade rapportperiodens totalresultat före skatt med 126 miljoner euro (28). Nettoskulden minskade till följd av det goda resultatet i OP-Eläkekassas och OP-Eläkesätiös placeringsverksamhet och av att diskonteringsräntan höjdes.

Compliance-funktionens centrala prioriteringar under rapportperioden anslöt sig till att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs av de bestämmelser som trätt i kraft 2018.

OP Gruppen har lämnat in sitt svar på Konkurrens- och konsumentverkets utredningsbegäran från 2015. Myndigheterna reder ut OP Gruppens marknadsställning inom hushållsbanktjänster och prissättningen av skadeförsäkringsprodukter. Myndigheterna utreder fortfarande ärendet.

Bankrörelse

Bankrörelsens centrala risker är de kreditrisker som uppstår i kundrörelsen samt marknadsrisken.

Bankrörelsens kreditriskposition förblev stabil och riskerna måttfulla.

Problemfordringarna ökade till 3,1 miljarder euro (2,9) till följd av att de icke-nödlidande exponeringarna med anstånd ökade till 205 miljoner euro. Med problemfordringar avses över 90 dagar förfallna fordringar, övriga fordringar med risker och

exponeringar med anstånd på grund av kundens ekonomiska svårigheter. Exponeringar med anstånd är fordringar där man på kundens initiativ kommit överens om lättnader i den ursprungliga betalningsplanen för att hjälpa kunden att klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Andelsbankerna strävar efter att aktivt finna lösningar för att kunderna ska klara av tillfälliga betalningssvårigheter. Ändringar i betalningsplanen som beror på annat än kundens ekonomiska svårigheter klassificeras inte som problemfordringar. Av problemfordringarna utgjordes 67,3 procent (64,3) av presterande fordringar med anstånd (nödlidande fordringar på provotid som redan har förbättrats eller exponeringar med anstånd som gäller avtal som inte har varit nödlidande). De nödlidande fordringarna hölls låga och utgjorde 1,1 procent av kredit- och garantistocken (1,2). Nedskrivningarna var 24 miljoner euro (28).

Fördelningen i kredit- och garantistocken

	30.9.2018	31.12.2017
Kredit- och garantistocken, mrd. euro	88,7	84,8
Exponeringar mot privatkunder, mrd. euro	51,3	50,0
av kredit- och garantistocken, %	57,9	58,9
de två bästa ratingklasserna, %	84,3	83,5
de tillfredsställande ratingklasserna, %	12,6	12,9
de två svagaste ratingklasserna, %	3,1	3,6
Exponeringar mot företag och bostadssammanslutningar, mrd. euro	33,7	32,6
av kredit- och garantistocken, %	38	38,5
de bästa ratingklasserna (IG), %	54,3	55,4
övriga ratingklasser (exklusive fallerande), %	44,6	43,4
fallerande, %	1,1	1,2
fallerande, milj. euro	518,6	554,3
Övriga exponeringar, mrd. euro	3,7	2,2

Inte en enda exponering mot en kund överskred tio procent av kapitalbasen efter förlustreserver och annan kreditriskreducering. Kapitalbasen som täcker exponeringar uppgick till 11,5 miljarder euro (11,0).

De viktigaste branscherna för exponeringar mot företag och bostadssammanslutningar	30.9.2018	31.12.2017**
Uthyrning och förvaltning av bostäder*, %	17,6	17,4
Uthyrning och förvaltning av övriga fastigheter, %	10,2	9,8
Tjänster, %	9,7	9,0
Energi, %	9,2	9,8
Övriga branscher, %	53,4	54,0
Totalt, %	100	100

*Av exponeringarna i branschen uthyrning och förvaltning av bostäder var 94,4 procent exponeringar i bostadssammanslutningar och 11,9 procent exponeringar med garantier från offentlig sektor.

**Talen för jämförelseperioden har justerats i enlighet med nuvarande uppföljning.

Bankrörelsens ränterisk mätt med effekten av en räntesänkning på en procentenhet på räntenettet under 12 månader var vid slutet av september -84 miljoner euro.

OP Gruppen förvaltade vid slutet av september insättningar som omfattas av insättningsgarantin för ett totalbelopp på 35,3 miljarder euro (34,3). Ur insättningsgarantifonden ersätts högst 100 000 euro till varje kund i OP Gruppen.

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringens centrala risker är de försäkringstekniska riskerna i anslutning till skadeutvecklingen, marknadsriskerna för de placeringar som utgör täckning för försäkringsskulden, en övåntad förlängning av de förvåntade livslången för förmånstagare till försåkringskuldens för pensioner, nivån på den ränta som anvånts för att värdera försåkringskuldens samt differensen mellan försåkringskuldens diskonteringsränta och marknadsräntorna.

En ökning i den förvåntade livslången med ett år skulle öka försåkringskuldens för pensioner med 45 miljoner euro. En sänkning av den räntenivå som anvånds vid värderingen av försåkringskuldens med 0,1 procentenheter skulle öka försåkringskuldens med 23 miljoner euro.

Det har inte skett några betydande föråndringar i skadeförsåkringens försåkringstekniska risker. Den viktigaste marknadsrisken i skadeförsåkringen är den förhöjande effekt som en nedgång i marknadsräntorna har på försåkringskuldens värde och kapitalkravet.

Placeringsarnas riskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mårer risken, var 48 miljoner euro (52) vid slutet av rapportperioden. Inga betydliga föråndringar skedde i placeringsportföljens tillgångslagsfördelning. Försåkringskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat. Ränte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Såringsgraden för ränterisken för försåkringskuldens har höjts avsevärt.

Kapitalförvaltning

De centralaste riskerna i kapitalförvaltningen är marknadsriskerna i livförsåkringens placeringstillgångar, räntan som tillämpats vid värderingen av försåkringskuldens samt att de försåkrades förvåntade livslångd växer snabbare än beråknat.

En ökning i den förvåntade livslången med ett år skulle öka försåkringskuldens med 26 miljoner euro. En sänkning av den räntenivå som anvånds vid värderingen av försåkringskuldens med 0,1 procentenheter skulle öka försåkringskuldens med 30 miljoner euro.

Det finns en buffert för placerings- och kundbeteenderiskerna i anslutning till de separata försåkringsbestånd som överförs från Suomi-bolaget. Bufferten rårer till för att tårka en betydande negativ avkastning på placeringstillgångarna i de separata bestånden varefter OP Gruppen bår riskerna för bestånden.

Placeringsarnas riskposition var stabil under rapportperioden. Nyckeltalet VaR, som mårer risken, var 55 miljoner euro (61) vid slutet av rapportperioden. Inga betydliga föråndringar skedde i placeringsportföljens tillgångslagsfördelning. Försåkringskuldens ränterisk har skyddats med räntederivat.

Rånte- och kreditrisken i portföljen förblev stabil. Såringsgraden för ränterisken för försåkringskuldens har höjts avsevärt.

Övrig rörelse

De centrala riskerna inom Övrig rörelse är likviditetsreservens kredit- och marknadsrisker samt likviditetsriskerna. Marknadsrisken har störst betydelse för skuldebrev som ingår i likviditetsreserven.

Marknadsrisken i relation till marknadsvårdet av skuldebreven i likviditetsreserven (VaR 95 %) förblev stabil under rapportperioden. Inga betydande föråndringar skedde i tillgångslagsfördelningen.

OP Gruppen tryggar sin likviditet med en likviditetsreserv som i huvudsak består av tillgodohavanden på centralbanker och fordringar som godtas som sårerhet för centralbanksfinansiering. Likviditetsreserven rårer till för att tårka finansieringsbehovet på kort sikt för det kånda och uppskattade kassaflödet samt för likviditetsstressscenariet.

OP Gruppens likviditet och tillrårkligheten hos likviditetsreserven följs upp bland annat med ett LCR-relationstal som mårer likviditetstårkningskravet. Enligt bestämmelserna ska LCR-relationstalet vara minst 100 procent från början av 2018. OP Gruppens LCR-relationstal var vid slutet av september 143 procent (123).

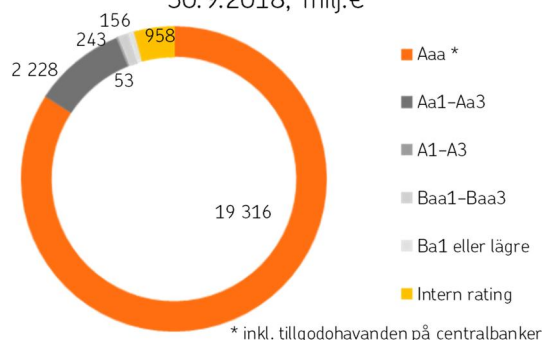
Tillrårkligheten hos OP Gruppens långfristiga finansiering följs upp bland annat med NSFR-relationstalet som mårer den strukturella finansieringsrisken. Beståmmelserna stårer inte ånnu upp något minimikrav för NSFR-relationstalet. OP Gruppens NSFR-relationstal uppgick vid slutet av september till 112 procent (116) enligt de nuvarande tolkningarna.

Likviditetsreserv

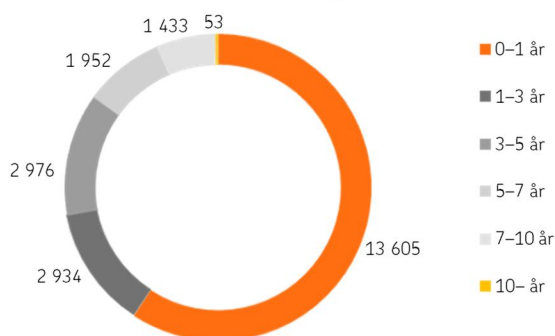
Mrd. €	30.9.2018	31.12.2017	Föråndring, %
Tillgodohavanden på centralbanker	12,6	12,8	-1,3
Skuldebrev som godtas som sårerhet	8,7	9,1	-4,1
Totalt	21,3	21,9	-2,5
Fordringar som inte godtas som sårerhet	1,6	1,5	10,4
Likviditetsreserven till marknadsvårde	23,0	23,3	-1,7
Vårderingsavdrag (Haircut)	-0,7	-0,7	6,1
Likviditetsreserven till sårerhetsvårde	22,2	22,7	-1,9

Likviditetsreserven omfatter skuldebrev emitterade av stater, kommuner, finansiella institut och företag med god rating samt värdepapperiserade fordringar och krediter som godtas som sårerhet.

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt rating
 30.9.2018, milj.€

Fördelningen av de finansiella tillgångar som ingår i likviditetsreserven enligt maturitet
 30.9.2018, milj.€

Rating

30.9.2018

Ratinginstitut	Kortfristig upplåning	Utsikter	Långfristig upplåning	Utsikter
Standard & Poor's	A-1+	Stabila	AA-	Stabila
Moody's	P-1	Stabila	Aa3	Stabila

OP Företagsbanken Abp har ratingar från Standard & Poor's Global Ratings Europe Limited och Moody's Investors Service Ltd. Vid bedömningen av OP Företagsbankens rating beaktar ratinginstituten hela OP Gruppens ekonomiska situation.

Ratingarna ändrades inte under rapportperioden.

Standard & Poor's bekräftade i juli 2018 OP Företagsbanken Abp:s rating för den långfristiga och kortfristiga upplåningen och behöll utsikterna stabila.

Segmentens resultat

Förvaltningsrådet vid OP Gruppens centralinstitut beslöt 6.6.2018 om en ny arbetsfördelning för direktionen vid OP Gruppens centralinstitut, vilket kommer att förändra segmentstrukturen från början av 2019. OP Gruppen inleder rapporteringen i enlighet med de nya segmenten i delårs- och bokslutsrapporteringen från och med den första delårsrapporten 2019. Under övergångsperioden rapporteras OP Gruppens rörelsesegment enligt den tidigare segmentstrukturen, där OP Gruppens rörelsesegment är Bankrörelse, Skadeförsäkring och Kapitalförvaltning. Hälso- och välbefinnanderörelsen ingår i rörelsesegmentet Skadeförsäkring. Den rörelse som inte hör till rörelsesegmenten presenteras i segmentet "Övrig rörelse". Rapporteringen per rörelsesegment följer principerna för upprättandet av OP Gruppens bokslut.

Bankrörelse

- Resultatet före skatt ökade med 2,2 procent och var 489 miljoner euro.
- Intäkterna ökade med 4,7 procent. Räntenettet ökade med 3,0 procent från jämförelseperioden, men nettoprovisionsintäkterna minskade med 5,6 procent. Kostnaderna ökade med 7,2 procent på grund av stabiliseringsavgiften, utvecklingskostnaderna och volymökningen.
- Utlåningen ökade på ett år med 6,0 procent och inlåningen med 4,1 procent. Kreditstocken växte snabbast för företagskrediterna, lånen till bostadssammanslutningarna och de övriga krediterna.
- Nedskrivningarna var 24 miljoner euro (27). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,1 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.
- De mest betydande utvecklingsåtgärderna inom bankrörelsen gällde förnyelsen av system för betalning och finansiering, såsom utvecklingen av den digitala bolånetjänsten.

Bankrörelsens nyckeltal

Milj. €	1–9/2018	1–9/2017	Förändring, %	1–12/2017
Räntenetto	919	893	3,0	1 192
Provisionsintäkter, netto	409	434	-5,6	576
Nettointäkter från placeringsverksamhet	83	20	309,9	19
Övriga intäkter	17	19	-8,0	36
Intäkter totalt	1 430	1 366	4,7	1 823
Personalkostnader	262	270	-3,0	354
Avskrivningar och nedskrivningar	29	39	-26,5	51
Övriga rörelsekostnader	482	413	16,9	565
Kostnader totalt	773	722	7,2	970
Nedskrivningar av fordringar	-24	-27	-10,4	-47
OP-bonus till ägarkunder	-143	-139	3,4	-187
Resultat före skatt	489	478	2,2	619
Kostnads-intäktsrelation, %	54,1	52,8		53,2
Milj. €				
Uttagna bolån	5 729	5 226	9,6	6 954
Uttagna företagskrediter	5 318	4 898	8,6	7 389
Förmedlade bostads- och fastighetsaffärer, st.	9 180	10 050	-8,7	13 080
Mrd. €				
Utlåning	30.9.2018	30.9.2017	Förändring, %	31.12.2017
Bolån	38,3	37,4	2,6	37,5
Krediter till företag	20,7	19,3	6,9	19,7
Bostadssammanslutningar och övriga krediter	27,0	24,4	10,7	25,0
Utlåning totalt	86,0	81,1	6,0	82,2
Garantier	2,7	2,6	4,7	2,6
Inlåning				
Daglig- och betalningsrörelseinsättningar	43,3	41,1	5,5	40,1
Placeringsinsättningar	18,3	18,2	0,8	17,9
Inlåning totalt	61,6	59,2	4,1	58,0

OP Gruppens bankrörelse består av bankrörelse för privatkunder och sme-företagskunder samt bankrörelse för företagskunder och institutionella kunder. Den senare affärsrörelsen har nästan i sin helhet koncentrerats till OP Företagsbanken. Bankrörelsen för privatkunder och sme-företagskunder sköts huvudsakligen i andelsbankerna.

Utlåningen ökade på ett år med 6,0 procent till 86,0 miljarder euro. Företagskreditstocken ökade med 6,9 procent och bolånestocken ökade med 2,6 procent. OP Företagsbankens andel av utlåningen var 25 procent.

Inlåningen ökade på ett år med 4,1 procent till 61,6 miljarder euro. Beloppet av placeringsinsättningar ökade något från jämförelseperioden. OP Företagsbankens andel av inlåningen var 20 procent.

OP introducerade under rapportperioden en digital bolånetjänst där kunden kan ansöka om bolån på op.fi och få sitt bolånebeslut genast. Tjänsten utvidgades under det tredje kvartalet så att en del av kunderna i 44 andelsbanker kan få sitt bolånebeslut i realtid på nätet.

OP är först i Finland med ett pilotprojekt för betalning med ansiktsgenkänning. Betalning med ansiktsgenkänning baserar sig på ett pålitligt betalningssystem och på ansiktsgenkänningstekniken. Erfarenheter av tjänsten samlas med ett internt test som utförs i samarbete med Visa.

De bostads- och fastighetsaffärer som OP-Fastighetscentralerna förmedlade minskade med 8,7 procent från jämförelseperioden. Provisionsintäkterna från bostadsförmedlingen var lika stora som under jämförelseperioden.

Bolåntagarna har haft historiskt låga räntor i en exceptionellt lång tid, och kundernas intresse för att skydda bolån och bostadssammanslutningars krediter mot en ränteuppgång har ökat. Av privatkundernas bolån var 17,2 procent (11,7) skyddade vid slutet av rapportperioden.

Vid slutet av september översteg antalet bankkunder 3,6 miljoner (3,7).

Bankrörelsens resultat

Bankrörelsens resultat före skatt var 489 miljoner euro, dvs. 2,2 procent större än jämförelseperiodens resultat. Intäkterna ökade med 4,7 procent och kostnaderna med 7,2 procent. Till följd av de ökade kostnaderna försvagades kostnads-intäktsrelationen till 54,1 procent (52,8). Nedskrivningarna av fordringar var 24 miljoner euro (27). De nödlidande fordringarna uppgick till 1,1 procent (1,2) av kredit- och garantistocken.

Räntenettot ökade med 3,0 procent till 919 miljoner euro till följd av att utlåningen ökade och kostnaderna för upplåningen minskade. Räntenettot för OP Företagsbankens bankrörelse minskade till följd av derivatrörelsen, medan andelsbankernas räntenetto ökade.

Bankrörelsens nettoprovisionsintäkter minskade till 409 miljoner euro (434). Minskningen i nettoprovisionsintäkterna påverkades av att vissa kundintäkter från derivatrörelsen under rapportperioden införlivades i segmentets nettointäkter från placeringsverksamhet, under jämförelseperioden ingick motsvarande intäkter i nettoprovisionsintäkterna.

De totala nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade med 63 miljoner euro. Nettointäkterna från placeringsverksamheten ökade till följd av en realisationsvinst på 16 miljoner euro. CVA-värderingen till följd av ändringar i räntorna och andra marknadsförändringar förbättrade resultatet med 13 miljoner euro (21).

Kostnaderna ökade med 7,2 procent till 773 miljoner euro. Personalkostnaderna minskade med 8 miljoner euro till 262 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 16,9 procent till 482 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade med 33 miljoner euro. ICT-kostnaderna ökade av satsningarna på utveckling och de ökade volymerna. De övriga rörelsekostnaderna ökade också av stabilitetsavgifterna på 28 miljoner euro till Verket för finansiell stabilitet. Kostnaderna ökade både i andelsbankerna och i OP Företagsbankens bankrörelse.

Skadeförsäkring

- Resultatet före skatt minskade med 4,5 procent och var 131 miljoner euro (137).
- Premieintäkterna ökade med 3,1 procent.
- Den operativa totalkostnadsprocenten var 90,5 (97,0) och den operativa driftskostnadsprocenten 20,4 (19,7). Totalkostnadsprocenten var 92,0 (98,5).
- Nettointäkterna från placeringsverksamheten med beaktande av det tillfälliga undantaget var 29 miljoner euro (128). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 48 miljoner euro (119).
- Utvecklingsåtgärderna riktades till de elektroniska tjänsterna och den pågående förnyelsen av bassystem.

Skadeförsäkringens nyckeltal

Milj. €	1–9/2018	1–9/2017	Förändring, %	1–12/2017
Premieintäkter	1 107	1 074	3,1	1 432
Försäkringsersättningar	683	749	-8,9	970
Övriga kostnader	2	3	-20,4	3
Försäkringsnetto	422	322	31,0	459
Nettointäkter från placeringsverksamhet	34	128	-73,0	183
Övriga nettointäkter	-3	-23	87,8	-33
Intäkter totalt	454	427	6,3	609
Personalkostnader	97	86	12,6	116
Avskrivningar och nedskrivningar	41	34	21,0	50
Övriga rörelsekostnader	178	169	5,8	231
Kostnader totalt	316	288	9,6	397
OP-bonus till ägarkunder	-1	-1	2,6	-2
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-5			
Resultat före skatt	131	137	-4,5	210
Totalkostnadsprocent	92,0	98,5		97,6
Operativ totalkostnadsprocent	90,5	97,0		96,1
Operativ skadeprocent	70,1	77,3		75,8
Operativ driftskostnadsprocent	20,4	19,7		20,3
Operativ riskprocent	63,6	71,1		69,3
Operativ omkostnadsprocent	26,9	25,9		26,9
Solvensprocent*	169	163		135
Stora skador med skadekostnad för egen räkning	79	52		78
Förändringarna jämfört med avsättningarna för skador under de föregående åren (run off-resultat)	33	25		35

*med beaktande av övergångsbestämmelser.

Premieintäkterna från företagskunder ökade genom att den allmänna ekonomiska utvecklingen var positiv. Premieintäkterna från privatkunder vände uppåt trots att den åtstramade priskonkurrensen fortfarande belastade utvecklingen.

De mest betydande utvecklingsåtgärderna riktades till utvecklingen av elektroniska tjänster och köptjänster samt den pågående förnyelsen av bassystem. Utvecklingen av nät- och mobiltjänster hör till skadeförsäkringens prioriterade områden inom såväl försäkringstjänsten som ersättningstjänsten.

Försäljningen av hela aktiestocken i det baltiska dotterföretaget Seesam Insurance AS till Vienna Insurance Group (VIG)

slutfördes 31.8.2018. Affärsrörelsen i Baltikum ingår i segmentets resultat till den tidpunkt då affären verkställdes.

Pohjola Hälsa har startat en hälsomästertjänst för de av OP Försäkrings privatkunder och företagskunder som har en personförsäkring för sjukdom eller olycksfall. Pohjola Hälsomästaren hjälper med att bedöma vårdbehovet och hänvisar vid behov till rätt typ av vård. Under slutet av året utvidgas tjänsten med den digitala Pohjola Hälsa-appen.

Skadeförsäkringens resultat

Resultatet före skatt var 131 miljoner euro (137). Resultatet försvagades särskilt av nettointäkterna från placeringsverksamheten som med beaktande av det tillfälliga

undantaget var 98 miljoner euro mindre än ett år tidigare. Realisationsvinsterna från placeringar uppgick till -6 miljoner euro (76). Försäkringsnettot ökade med 31,0 procent till 422 miljoner euro. Sänkningen av diskonteringsräntan för pensionsansvar ökade försäkringsersättningarna för jämförelseperioden med 102 miljoner euro. Försäljningen av skadeförsäkringen i Baltikum ökade de övriga intäkterna med 16 miljoner euro.

Den operativa totalkostnadsprocenten var 90,5 (97,0). De operativa nyckeltalen för jämförelseperioden innehåller effekterna av förändringarna i diskonteringsräntan för försäkringsskulden, men inte avskrivningar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp. Sänkningen av diskonteringsräntan försvagade jämförelseperiodens operativa totalkostnadsprocent med 9,5 procentenheter.

Premieintäkter

Milj. €	1-9/2018	1-9/2017	Förändring, %
Privatkunder	598	593	0,9
Företagskunder	465	435	6,9
Baltikum	44	46	-4,6
Totalt	1 107	1 074	3,1

Avyttringen av skadeförsäkringen i Baltikum kommer att påverka utvecklingen hos premieintäkterna under slutet av året. Utan siffrorna för Baltikum ökade premieintäkterna med 3,5 procent under rapportperioden.

Utan sänkningen av diskonteringsräntan för försäkringsskulden ökade försäkringsersättningarna med 5,5 procent. Skadekostnaden för nya storskador på egendom och verksamhet var större än under jämförelseperioden. Under januari–september registrerades 74 (66) nya stora skador på egendom och verksamhet och skadekostnaden för egen räkning var för dem totalt 79 miljoner euro (52). Till den här klassen räknas skador på över 0,3 miljoner euro. Förändringen i avsättningarna för de lagstadgade pensionerna förbättrade resultatet. Under januari–september minskade avsättningarna för pensioner med 2 miljoner euro (3).

Förändringarna jämfört med skadorna under de föregående åren, utan inverkan av förändringen i diskonteringsräntan, förbättrade det försäkringstekniska bidraget med 33 miljoner euro (25). Den operativa skadeprocenten var 70,1 (77,3). Den operativa riskprocenten exklusive indirekta skaderegleringskostnader var 63,6 (71,1).

Kostnaderna ökade med 9,6 procent till följd av de ökade ICT-kostnaderna och avskrivningarna samt utvidgningen av hälso- och välbefinnanderörelsen och var 28 miljoner euro större än under jämförelseperioden. Den operativa driftskostnadsprocenten var 20,4 (19,7). Den operativa omkostnadsprocenten, som innehåller också de indirekta skaderegleringskostnaderna, var 26,9 (25,9).

Operativt försäkringstekniskt bidrag och totalkostnadsprocent (CR)

	1-9/2018		1-9/2017	
	Bidrag, milj. €	CR, %	Bidrag, milj. €	CR, %
Privatkunder	86	85,6	77	86,9
Företagskunder	21	95,5	-48	111,1
Baltikum	-2	104,8	3	92,6
Totalt	105	90,5	32	97,0

Den stramare priskonkurrensen belastade privatkundsrörelsens lönsamhet. Bidraget för Baltikum försämrades av en enskild storskada.

Placeringsverksamheten

Skadeförsäkringens nettointäkter från placeringar värderade till verkligt värde var 48 miljoner euro (119). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning

%	30.09.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	66,8	68,0
Alternativa placeringar	4,7	4,7
Aktier	7,9	8,5
Kapitalplaceringar	1,9	1,9
Fastigheter	8,7	8,3
Penningmarknaden	10,1	8,5
Totalt	100	100

Skadeförsäkringsrörelsens placeringsbestånd var vid slutet av rapportperioden 3 844 miljoner euro (3 903). Placeringarna på investeringsnivån stod för 95 procent (95), och 64 procent (66) av placeringarna hade en rating på minst A-. Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 4,2 (5,1).

Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,5 procent (1,7). Beräkningen av nyckeltalet preciserades 2018 och jämförelseuppgifterna justerades retroaktivt.

Kapitalförvaltning

- Resultatet före skatt minskade med 28,3 procent och var 136 miljoner euro.
- Nettoprovisionsintäkterna minskade från jämförelseperioden med 4,3 procent till 247 miljoner euro bland annat till följd av prissänkningar.
- Nettointäkterna från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet med beaktande av det tillfälliga undantaget var 67 miljoner euro (99). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 65 miljoner euro (99).
- Bruttot av de förvaltade medlen ökade på ett år med 1,7 procent till 77,8 miljarder euro.
- Utvecklingsåtgärderna riktades främst till slutförandet av regleringsprojekt och utvecklingen av elektronisk skötsel av ärenden.

Kapitalförvaltningens nyckeltal

Milj. €	1-9/2018	1-9/2017	Förändring, %	1-12/2017
Provisionsintäkter, netto				
Fonder, kapitalförvaltning och värdepapper*	164	173	-5,4	276
Livförsäkringar*	137	133	2,7	174
Kostnader*	53	48	10,9	64
Provisionsintäkter, netto, totalt	247	258	-4,3	385
Nettointäkter från livförsäkringens riskrörelse	21	18	15,4	27
Nettointäkter från livförsäkringsrörelsens placeringsverksamhet	85	99	-13,9	85
Övriga intäkter	6	8	-27,9	10
Intäkter totalt	359	383	-6,3	507
Personalkostnader	58	57	3,3	75
Avskrivningar och nedskrivningar	22	20	10,2	28
Övriga rörelsekostnader	102	95	7,4	130
Kostnader totalt	182	172	6,2	233
OP-bonus till ägarkunder	-22	-21	7,6	-28
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-18			
Resultat före skatt	136	190	-28,3	247
Mrd. €	30.9.2018	30.9.2017	Förändring, %	31.12.2017
Förvaltade medel (brutto)				
Placeringsfonder	24,3	24,0	1,1	24,6
Institutionella kunder	23,4	23,8	-1,7	24,2
Private Banking	19,6	18,8	4,6	19,1
Fondanknutna försäkringsbesparingar	10,5	9,9	5,6	10,2
Förvaltade medel totalt (brutto)	77,8	76,5	1,7	78,0
Milj. €	1-9/2018	1-9/2017	Förändring, %	1-12/2017
Nettoförsäljning				
Spar- och placeringskunder	173	489	-64,6	711
Private Banking-kunder	150	398	-62,2	563
Institutionella kunder	-182	344	-152,9	623
Nettoförsäljning totalt	142	1 231	-88,5	1 897

*Elimineringar av interna poster i segmentet har justerats för jämförelseperioden 1-9/2017.

Stämningen på placeringsmarknaden försvagades då placerarna bekymrade sig över försämrade handelsrelationer, importtullar och stigande räntor. Den negativa stämningen minskade efterfrågan på kapitalförvaltningsprodukter och nettoförsäljningen minskade från jämförelseperioden med 88,5 procent till 142 miljoner euro. Bruttot av de förvaltade medlen ökade på ett år med 1,7 procent till 77,8 miljarder euro. I de förvaltade medlen ingick medel från företag som hör till OP Gruppen för cirka 13 miljarder euro (13).

Prissättningsreformen för den elektroniska aktiehandeln i slutet av juni fick ett gott mottagande. Antalet kunder som anlätade den elektroniska handeln ökade på ett år med nästan 10 procent till 68 000 kunder.

Antalet fondandelsägare i OP-fonderna ökade under rapportperioden med cirka 26 000 brutto till 773 000 andelsägare. OP-fondernas Morningstar-klassificering var 3,0 (2,9).

Det totala antalet spar- och placeringskunder har under rapportperioden ökat med 12 800 och uppgick vid slutet av september till cirka 796 000.

Under rapportperioden riktade sig kapitalförvaltningens utvecklingsåtgärder på att slutföra införandet av regleringsprojekt samt på att utveckla den elektroniska försäljningen och de elektroniska tjänsterna. De elektroniska avtalens andel uppgick till 56 procent (50) av de nya avtalen inom kapitalförvaltningen. Av placeringsfundsorderna gjordes 79 procent elektroniskt (79).

Kapitalförvaltningens resultat

Kapitalförvaltningens resultat före skatt minskade från jämförelseperioden med 28,3 procent till 136 miljoner euro.

Nettoprovisionsintäkterna minskade med 4,3 procent från jämförelseperioden och uppgick till 247 miljoner euro (258). Nettoprovisionsintäkterna utgjorde 0,48 procent av bruttot av de förvaltade medlen (0,47).

Nettointäkterna från livförsäkringens placeringar till verkligt värde var 65 miljoner euro (99). Nettointäkterna från placeringarna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor. De s.k. separata balansräkningar som överförts från Suomi-bolaget ingår inte i nettointäkterna.

Kostnaderna ökade med 6,2 procent från jämförelseperioden och uppgick till 182 miljoner euro. Kostnadsökningen berodde huvudsakligen på att de utvecklingsrelaterade kostnaderna i affärsrörelsen ökat. Kostnaderna utgjorde 0,30 procent av bruttot av de förvaltade medlen (0,30).

Försäkringsskulden ränterisk skyddas med räntekompletteringar och räntederivat. Nettoförändringen för de kortfristiga räntekompletteringarna i livförsäkringen förbättrade resultatet med 33 miljoner euro (0). Räntekompletteringarna av försäkringsskulden utan de separata balansräkningarna var vid rapportperiodens slut 326 miljoner euro (405). Av räntekompletteringarna utgjorde 54 miljoner euro (87) kortfristiga räntekompletteringar.

Livförsäkringens placeringstillgångar utan de tillgångar som utgör täckning för fondanknutna försäkringar, räntederivat som skyddar försäkringsskulden och de separata balansräkningarna uppgick till 3 654 miljoner euro (3 830). Andelen placeringar i ränteportföljen som till sin rating räknas till investeringsnivån var 95 procent (95). Vid slutet av rapportperioden var ränteplaceringarnas modifierade duration 3,6 (4,4). Den genomsnittliga avkastningen på direkta placeringar i obligationslån (utan de separata balansräkningarna) till förfallodagen beräknad enligt anskaffningsvärdet för instrumenten (running yield) var 1,4 procent (1,5). Beräkningen av nyckeltalet preciserades 2018 och jämförelseuppgifterna justerades retroaktivt.

Placeringsbeståndets fördelning

%	30.9.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	68,7	69,5
Alternativa placeringar	9,9	9,3
Aktier och aktiefonder	6,1	6,1
Fastigheter	7,2	6,9
Penningmarknaden	8,1	8,2
Totalt	100	100

Intäkter från placeringsverksamheten i livförsäkringens separata balansräkningar

Av de försäkringsbestånd som överförts från Suomi-bolaget 2015 och 2016 bildades i samband med beständsoverlåtelsen separata balansräkningar med en vinstutdelningspolicy som avviker från den övriga livförsäkringsrörelsen.

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella livförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 825 miljoner euro (891). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 10 miljoner euro (22). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för det individuella livförsäkringsbeståndet

%	30.9.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	76,2	78,5
Alternativa placeringar	8,5	9,4
Aktier och aktiefonder	1,9	1,0
Fastigheter	8,2	6,6
Penningmarknaden	5,2	4,4
Totalt	100	100

Placeringstillgångarna i den separata balansräkningen för det individuella pensionsförsäkringsbeståndet utan de räntederivat som skyddar försäkringsskulden uppgick vid slutet av rapportperioden till 2 370 miljoner euro (2 573). Nettointäkterna från placeringar till verkligt värde var 2 miljoner euro (57). Nettointäkterna har beräknats genom att från intäkterna från placeringstillgångarna dra av värdeförändringen i försäkringsskulden till marknadsvillkor.

Placeringsbeståndets fördelning: separat balansräkning för det individuella pensionsförsäkringsbeståndet

%	30.9.2018	31.12.2017
Obligationslån och räntefonder	76,0	75,8
Alternativa placeringar	11,6	12,3
Aktier och aktiefonder	1,9	0,7
Fastigheter	8,0	7,4
Penningmarknaden	2,5	3,8
Totalt	100	100

Övrig rörelse

Övrig rörelses nyckeltal

Milj. €	1–9/2018	1–9/2017	Förändring, %	1–12/2017
Räntenetto	-36	-60	-40,4	-75
Provisionsintäkter, netto	4	-44	-108,1	-63
Nettointäkter från placeringsverksamhet	80	175	-54,2	238
Övriga rörelseintäkter	491	481	2,1	632
Intäkter totalt	540	553	-2,3	732
Personalkostnader	175	152	15,0	213
Avskrivningar och nedskrivningar	97	65	49,1	118
Övriga rörelsekostnader	337	303	11,0	446
Kostnader totalt	609	520	17,0	777
Nedskrivningar av fordringar	0	0		0
Resultat före skatt	-69	32	-315,4	-45

Segmentet Övrig rörelses resultat

Resultatet före skatt för segmentet Övrig rörelse var -69 miljoner euro (32). Resultatet försvagades av att nettointäkterna från placeringsverksamheten minskade samt av att kostnaderna ökade. I jämförelseperiodens resultat ingick poster av engångsnatur för 42 miljoner euro. De totala intäkterna minskade med 2,3 procent till 540 miljoner euro.

Räntenettet för segmentet Övrig rörelse var -36 miljoner euro (-60). Nettointäkterna från placeringsverksamhet minskade med 54,2 procent till 80 miljoner euro. Derivatrörelsen ökade räntenettet och minskade nettointäkterna från handeln som ingår i nettointäkterna från placeringsverksamheten. Enligt OP Gruppens bokföringspraxis ingår intäkter från derivatinstrument både i räntenettet och i nettointäkterna från handel. Fördelningen av intäkter mellan de här resultatposterna kan variera avsevärt beroende på vilka derivatinstrument som används vid hanteringen av positionen. Dessutom minskade nettointäkterna från placeringsverksamheten då intäkterna från utdelningar minskade med 8 miljoner euro och nettointäkterna från förvaltningsfastigheter minskade med 9 miljoner euro.

Nettoprovisionsintäkterna ökade med 48 miljoner euro från jämförelseperioden. Variationen i nettoprovisionsintäkterna i segmentet Övrig rörelse beror huvudsakligen på OP Gruppens interna nettoprovisioner.

De övriga rörelseintäkterna ökade med 2,1 procent till 491 miljoner euro till följd av att OP Gruppens interna debiteringar ökat. På segmentet Övrig rörelse bokfördes dessutom under jämförelseperioden återbäringar av mervärdesskatter av engångsnatur från tidigare år och räntor på dem för totalt 22 miljoner euro. OP Gruppen sålde under jämförelseperioden sitt avtals- och betalterminalbestånd för kortinlösen- och betalterminaltjänster till Nets. För affären bokfördes under jämförelseperioden en intäkt av engångsnatur på 20 miljoner euro bland övriga rörelseintäkter för segmentet Övrig rörelse. Under jämförelseperioden bokfördes extra avskrivningar för

affären för 3 miljoner euro och övriga kostnader för 3 miljoner euro.

Personalkostnaderna och de utvecklingsrelaterade kostnaderna ökade kostnaderna för segmentet Övrig rörelse. Kostnaderna totalt ökade med 17,0 procent till 609 miljoner euro. Personalkostnaderna ökade med 15,0 procent till 175 miljoner euro. De övriga rörelsekostnaderna ökade med 11,0 procent till 337 miljoner euro då ICT-kostnaderna ökat med 15 miljoner euro och de köpta tjänsterna med 11 miljoner euro. Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar ökade med 49,1 procent till 97 miljoner euro. Ökningen i avskrivningar berodde på de ökade satsningarna på utveckling under de senaste åren. Nedskrivningarna var 10 miljoner euro större än under jämförelseperioden.

Snittmarginalen för OP Gruppens skuldebrev inom marknadsupplåningen till seniorvillkor, TLTRO-II-upplåningen och säkerställda obligationslån var i september 16 räntepoäng (19). Kostnaderna för marknadsupplåning minskar på grund av användningen av TLTRO-II-finansiering samt då upplåning till högre kostnad förfaller. De säkerställda obligationslånen rapporteras som en del av segmentet Bankrörelse.

Investeringar och tjänsteutveckling

OP investerar under 2018 över 400 miljoner euro på att utveckla sin verksamhet och förbättra kundupplevelsen. Centralinstitutet och dess dotterföretag svarar för utvecklingen av OP Gruppens tjänster. Av kostnaderna i anslutning till tjänsteutveckling består en betydande del av ICT-investeringar.

OP Gruppens utvecklingskostnader uppgick i januari–september till 291 miljoner euro (302). Kostnaderna omfattar licensavgifter, köptjänster, andra externa kostnader i anslutning till projekt samt eget arbete. Av utvecklingskostnaderna har 142 miljoner euro (156) aktiverats.

Närmare information om OP Gruppens investeringar finns i de segmentvisa avsnitten i den här delårsrapporten.

Personal och ersättningar

Vid slutet av rapportperioden hade OP Gruppen 11 983 anställda (12 269). Antalet anställda var i genomsnitt 12 301 (12 212). Antalet anställda minskade under rapportperioden till följd av att skadeförsäkringsrörelsen i Baltikum såldes.

Under rapportperioden gick 260 personer (272) i pension från OP Gruppen. Medelåldern för de pensionerade var 61,8 år (62,1).

Chefdirektör Reijo Karhinen gick i enlighet med sitt direktörsavtal i pension 31.1.2018. Reijo Karhinen har varit chefdirektör för OP Gruppen sedan 2007. Juris magister, MBA och teknologie doktor Timo Ritakallio började som ny chefdirektör 1.3.2018. Han övergick i OP Gruppens tjänst från uppdraget som verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Uppdraget som ordförande för direktionen och chefdirektör handhades under perioden 1–28.2.2018 av direktören för grupp tjänster, Tony Vepsäläinen.

Direktionsledamot Jouko Pölönen avgick från OP Gruppens centralinstituts direktion 30.4.2018 för att bli verkställande direktör för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Jouko Pölönen ansvarade sedan 2014 som direktionsledamot för bankrörelsesegmentet.

Direktionsledamot Jari Himanen avgick från OP Gruppens centralinstituts direktion 6.5.2018 för att bli verkställande direktör för OP Suur-Savo. Jari Himanen hade sedan 2014 varit ledamot av direktionen samt ansvarat för gruppstyrning och kundrelationer.

Ansvarsområdena för OP Gruppens centralinstituts direktion och högsta ledning ändrades från och med 11.6.2018. Närmare information om ändringen finns under Viktiga händelser under rapportperioden.

OP Gruppens rörliga ersättningar fördelar sig på kortsiktiga företagsvisa ersättningar och långsiktiga ersättningar på grupplanet. OP Gruppens långsiktiga ersättningssystem på grupplanet består av ett ersättningssystem avsett för ledningen samt en personalfond avsedd för den övriga personalen.

Ett långsiktigt ersättningssystem har fastställts för ledningen för 2017–19. Dessutom fortsätter OP Gruppens personalfonds ersättningssystem med ettåriga intjäningsperioder.

Ersättningssystemen har upprättats i enlighet med bestämmelserna om ersättningssystemen inom finansbranschen. Ersättningssystemet 2017–19 iaktar huvudprinciperna för den föregående treåriga intjäningsperioden.

Som långsiktiga målmätare har OP Andelslags förvaltningsråd uppställt OP Gruppens resultat före skatt, kundupplevelse och digital kommunikation. Målen på grupplanet är desamma såväl i ersättningssystemet för ledningen som i OP Gruppens personalfond.

Förändringar i OP Gruppens struktur

I OP Gruppens delårsrapport konsolideras vid slutet av rapportperioden totalt 156 andelsbanker (167) och OP Andelslagskoncernen.

Under rapportperioden minskade antalet andelsbanker genom fusioner av andelsbanker.

Leppävirran Osuuspankki och Suonenjoen Osuuspankki fusionerades med Pohjois-Savon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 28.2.2018.

Auran Osuuspankki, Marttilan Osuuspankki, Pöytyän Osuuspankki och Tarvasjoen Osuuspankki fusionerades med Paattisten Osuuspankki. I samband med fusionen ändrades Paattisten Osuuspankkis firma till Auranmaan Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.3.2018.

Haukivuoren Osuuspankki, Heinäveden Osuuspankki, Hirvensalmen Osuuspankki och Sulkavan Osuuspankki fusionerades med Suur-Savon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.3.2018.

Käylän Osuuspankki fusionerades med Kuusamon Osuuspankki. Verkställandet av fusionen registrerades 31.8.2018.

Mellilän Osuuspankki och Niinjoen Osuuspankki har 21.8.2018 godkänt en fusionsplan, enligt vilken Mellilän Osuuspankki fusioneras med Niinjoen Osuuspankki. I samband med fusionen ändras Niinjoen Osuuspankkis firma till Niinjokivarren Osuuspankki. Den planerade registreringstidpunkten för verkställandet av fusionen är 28.2.2019.

OP Försäkring Ab sålde hela aktiestocken i sitt baltiska dotterbolag Seesam Insurance AS jämte filialerna i Lettland och Litauen till Vienna Insurance Group (VIG). Parterna undertecknade köpebrevet 18.12.2017 och köpet verkställdes slutligen 31.8.2018.

OVY Ab, som tidigare varit OP Gruppens interna kreditförsäkringsbolag, fusionerades med OP Andelslag. Verkställandet av fusionen registrerades 31.7.2018.

Payment Highway Oy fusionerades med Checkout Finland Oy. Verkställandet av fusionen registrerades 31.8.2018.

OP Andelslags förvaltning

OP Gruppens centralinstituts (OP Andelslag) ordinarie andelsstämma hölls 20.3.2018.

Till förvaltningsrådet omvaldes följande förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som löper ut 2021: verkställande direktör Kalle Arvio, verkställande direktör Anne Harju, professor Jarna Heinonen, agrolog Seppo Kietäväinen, verkställande direktör Olli Koivula, lektor Jaakko Korkonen, CGR-revisor Katja Kuosa-Kaartti, planerare Jukka Kääriäinen, senior manager Anssi Mäkelä, administrationsdirektör Annukka Nikola, verkställande direktör Olli Näsi, verkställande direktör Olli Tarkkanen och verkställande direktör Ari Väänänen.

Till nya förvaltningsrådsledamöter för en treårsperiod som löper ut 2021 valdes verksamhetsledare Timo Alho, verkställande direktör Kyösti Myller, expert på projektförvaltning, beredningschef Yrjö Niskanen, strategi- och kundrelationschef Timo Metsä-Tokila, verkställande direktör Leo-Petteri Nevalainen, verkställande direktör Timo Suhonen, verkställande direktör Juha-Pekka Nieminen och professor Markku Sotarauta.

Dessutom omvaldes till förvaltningsrådet som utomstående ledamot direktör Jaakko Kiander för en treårsperiod som löper ut 2021.

Förvaltningsrådet har sammanlagt 36 ledamöter.

Vid sitt konstituerande möte valde förvaltningsrådet sitt presidium. Till ordförande omvaldes professor i nationalekonomi Jaakko Pehkonen och till vice ordförande lektor i marknadsföring Mervi Väisänen och verkställande direktör Olli Tarkkanen.

Utöver presidiet spelar förvaltningsrådets fem utskott en central roll i förvaltningsrådets arbete. Förvaltningsrådets ordförande är också ordförande för förvaltningsrådets arbetsutskott, ersättningskommittén och nomineringskommittén för centralinstitutskoncernens ledning. Ordförande för förvaltningsrådets revisionskommitté är EM Riitta Palomäki och ordförande för riskhanteringskommittén är styrelseordförande Arto Ylimartimo.

Centralinstitutets andelsstämma 20.3.2018 godkände en ändring av andelslagets stadgar. Med stadgeändringen genomfördes ändringar som följer av myndigheternas och regelverkets krav i bestämmelserna om förvaltningsrådet och dess utskott samt direktionen. Minst fyra av förvaltningsrådets ledamöter ska vara OP Gruppen utomstående ledamöter.

Den ordinarie andelsstämman valde revisionssammanslutningen KPMG Oy Ab till revisor för räkenskapsperioden 2018. KPMG Oy Ab har till huvudansvarig revisor utsett CGR Raija-Leena Hankonen.

Händelser efter rapportperioden

I T-Medias undersökning om förtroendet och anseendet i oktober placerade sig OP på sjunde plats bland de mest ansedda och tillförlitliga företagen i Finland. Placeringen var högst bland företagen i finansbranschen.

OP röstades till den attraktivaste finansarbetsgivaren inom såväl handelsbranschen som IT-branschen i Universums årliga undersökning om arbetsgivarprofilen. I handelsbranschen kom OP på femte plats och i IT-branschen på nionde plats.

Utsikter för återstoden av året

Tillväxten i den globala ekonomin har varit fortsatt god men oenhetligare än tidigare. I Förenta staterna har den ekonomiska tillväxten fortfarande varit kraftig, medan takten inom euroområdet har avtagit. Skillnaderna i den ekonomiska utvecklingen har också återspeglats på finansmarknaden. I Förenta staterna har aktiekurserna och marknadsräntorna stigit kraftigare än i Europa. Enligt ECB:s riktlinjer kommer styrräntorna inte att ändras före slutet av sommaren 2019.

I Finland har ekonomin fortfarande utvecklats gynnsamt. Det har uppkommit ett stort antal nya arbetsplatser, och hushållens förtroende för den egna ekonomin hölls stabilt. På bostadsmarknaden har tyngdpunkten legat på nya bostäder och handeln som helhet blivit något mindre än i fjol. Bostadspriserna har i genomsnitt stigit en aning.

Den ekonomiska utvecklingen fortsätter gynnsamt den närmaste framtiden, men den kraftigaste konjunkturutvecklingen börjar vara passerad. Den största risken för de ekonomiska utsikterna utgörs av de internationella handelshindren som håller på att öka. På finansmarknaden ökar osäkerheten bland annat av att penningpolitiken stegvis stramas åt på olika håll i världen samt av Italiens vilja att förbinda sig till EU:s principer för den ekonomiska politiken.

För finansbranschen har omvärlden som helhet betraktat varit rätt gynnsam. De låga marknadsräntorna har bromsat upp tillväxten i bankernas räntenetto och försämrat intäkterna från försäkringsbolagens ränteplaceringar, men också samtidigt förbättrat kundernas kreditbetalningsförmåga. Nedskrivningarna inom finansbranschen förknippas för närvarande med förändringen i kundbeteendet, digitaliseringen i omvärlden, konkurrensen utanför den traditionella branschen och den allt mer invecklade regleringen. Brytningsskedet i branschen hotar att under de närmaste åren bromsa upp tillväxten och bryta ner intäkterna. Förändringarna ställer ett klart krav på aktörerna i finansbranschen att förbättra kund- och arbetstagarupplevelsen, öka smidigheten i verksamheten och utvecklingen av den samt förbättra lönsamheten.

OP Gruppens resultat före skatt för 2018 uppskattas bli ungefär detsamma som 2017. De viktigaste osäkerhetsfaktorerna för slutet av året ansluter sig till storleken på den engångspost som bildas vid överföringen av det lagstadgade arbetspensionsskyddet för OP Gruppens anställda, följderna av eventuella övriga betydande förändringar i ränte- och placeringsmiljön samt nedskrivningarna.

Alla prognoser och bedömningar i den här delårsrapporten grundar sig på rådande uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. De faktiska resultaten kan avvika betydligt.

Resultaträkning

Milj. €	Not	7-9/ 2018	7-9/ 2017	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Räntenetto	3	297	287	867	821
Försäkringsnetto	4	154	80	432	341
Provisionsintäkter, netto	5	212	203	655	637
Nettointäkter från placeringsverksamhet	6	79	171	284	418
Övriga rörelseintäkter		25	12	46	75
Intäkter totalt		766	753	2 286	2 292
Personalkostnader		178	171	592	564
Avskrivningar och nedskrivningar		58	63	189	159
Övriga rörelsekostnader		185	179	597	542
Kostnader totalt		422	414	1 378	1 265
Nedskrivningar av fordringar	7	-17	-5	-24	-28
OP-bonus till ägarkunder		-58	-55	-167	-161
Tillfälligt undantag (overlay approach)		-7		-30	
Resultat före skatt		262	279	687	838
Inkomstskatter		44	64	135	164
Periodens resultat		218	215	552	674
Fördelning:					
Ägare		214	214	545	671
Innehav utan bestämmande inflytande		4	2	8	3
Periodens resultat		218	215	552	674
Rapport över totalresultat					
Periodens resultat		218	215	552	674
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner		88	-33	126	28
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Förändring i fonden för verkligt värde					
Värdering till verkligt värde		-21	-58	-101	-60
Säkring av kassaflöde		-25	-4	-12	-28
Tillfälligt undantag (overlay approach)		7		30	
Omräkningsdifferenser		0	0	0	0
Inkomstskatter					
Poster som inte omklassificeras till resultatet					
Vinster/(förluster) av omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner		-18	7	-25	-6
Poster som eventuellt senare omklassificeras till resultatet					
Värdering till verkligt värde		4	12	20	12
Säkring av kassaflöde		5	1	2	6
Tillfälligt undantag (overlay approach)		-1		-6	
Periodens totalresultat		257	139	586	626
Fördelning av totalresultat:					
Ägare		253	143	578	609
Innehav utan bestämmande inflytande		4	-3	8	17
Periodens totalresultat		257	139	586	626

Balansräkning

Milj. €	Not	30.9. 2018	31.12. 2017
Kontanta medel		12 767	12 937
Fordringar på kreditinstitut		335	504
Derivatinstrument	10	3 286	3 412
Fordringar på kunder	12	86 020	82 193
Investeringsstillgångar		22 777	23 324
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal		10 430	10 126
Immateriella tillgångar		1 540	1 555
Materiella tillgångar		775	798
Övriga tillgångar		2 103	2 131
Skattefordringar		220	224
Tillgångar totalt		140 253	137 205
Skulder till kreditinstitut		4 239	5 157
Derivatinstrument		2 795	3 026
Skulder till kunder		67 000	65 549
Försäkringsskuld	13	9 632	9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	13	10 466	10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten	14	29 378	26 841
Avsättningar och övriga skulder		2 867	3 150
Skatteskulder		906	890
Efterställda skulder		1 353	1 400
Skulder totalt		128 636	126 122
Eget kapital			
Hänförligt till OP Gruppens ägare			
Andelskapital			
Medlemsandelar		196	191
Avkastningsandelar		2 965	2 906
Fonden för verkligt värde	15	81	176
Övriga fonder		2 179	2 173
Ackumulerade vinstmedel		6 050	5 536
Hänförligt till innehav utan bestämmande inflytande		145	101
Eget kapital totalt		11 617	11 084
Skulder och eget kapital totalt		140 253	137 205

Rapport över förändringar i eget kapital

Eget kapital som hör till ägare

Milj. €	Andels- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumu- lerade vinstmedel	Totalt	Hänförligt till	Eget
						Innehav utan bestäm- mande inflytande	
Eget kapital 1.1.2017	2 901	318	2 108	4 808	10 135	102	10 237
Periodens totalresultat		-84		694	609	17	626
Periodens resultat				671	671	3	674
Övrigt totalresultat		-84		23	-62	14	-48
Vinstutdelning				-88	-88		-88
Ändringar i medlems-, tilläggs- och avkastningsandelar	118				118		118
Fondöverföringar			51	-51			
Övriga				1	1	7	8
Eget kapital 30.9.2017	3 019	234	2 159	5 379	10 791	126	10 917

Eget kapital som hör till ägare

Milj. €	Andels- kapital	Fonden för verkligt värde	Övriga fonder	Ackumu- lerade vinstmedel	Totalt	Hänförligt till	Eget
						Innehav utan bestäm- mande inflytande	
Eget kapital 31.12.2017	3 097	176	2 173	5 536	10 982	101	11 084
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018		-28		-30	-58		-58
Eget kapital 1.1.2018	3 097	148	2 173	5 506	10 924	101	11 025
Periodens totalresultat		-67		645	578	8	586
Periodens resultat				545	545	8	552
Övrigt totalresultat		-67		100	33		33
Vinstutdelning				-99	-99		-99
Ändringar i medlems-, tilläggs- och avkastningsandelar	64				64		64
Fondöverföringar			7	-7			
Övriga				5	5	36	41
Eget kapital 30.9.2018	3 161	81	2 179	6 050	11 472	145	11 617

Kassaflödesanalys

Milj. €	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Kassaflöde från rörelsen		
Periodens resultat	552	702
Justeringar i periodens resultat	57	1 270
Ökning (-) eller minskning (+) av rörelsetillgångar	-3 602	-776
Fordringar på kreditinstitut	25	30
Derivatinstrument	-57	-26
Fordringar på kunder	-3 863	-2 573
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal	-182	-444
Investeringstillgångar	321	1 601
Övriga tillgångar	154	636
Ökning (+) eller minskning (-) av rörelseskulder	313	1 746
Skulder till kreditinstitut	-914	24
Derivatinstrument	-3	10
Skulder till kunder	1 451	3 319
Försäkringsskuld	11	11
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	85	-898
Avsättningar och övriga skulder	-316	-720
Betalda inkomstskatter	-108	-151
Erhållna utdelningar	95	95
A. Kassaflöde från rörelsen totalt	-2 692	2 886
Kassaflöde från investeringar		
Anskaffning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid anskaffningstidpunkten	0	
Försäljning av dotterföretag med avdrag för likvida medel vid försäljningstidpunkten	67	
Investeringar i materiella och immateriella tillgångar	-169	-222
Överlåtelse av materiella och immateriella tillgångar	4	4
B. Kassaflöde från investeringar totalt	-98	-219
Kassaflöde från finansiering		
Skuldebrev emitterade till allmänheten, ökning	21 680	20 084
Skuldebrev emitterade till allmänheten, minskningar	-19 169	-21 342
Andels- och aktiekapital, ökning	480	628
Andels- och aktiekapital, minskningar	-416	-586
Utdelningar och räntor på andelskapital	-99	-88
C. Kassaflöde från finansiering totalt	2 475	-1 304
Nettoförändring av likvida medel (A+B+C)	-315	1 363
Likvida medel vid början av räkenskapsperioden	13 245	9 571
Likvida medel vid slutet av räkenskapsperioden	12 930	10 934
Erhållna räntor	1 491	1 572
Betalda räntor	-666	-811
Likvida medel		
Kontanta medel	12 767	10 718
På anfordran betalbara fordringar på kreditinstitut	163	217
Totalt	12 930	10 934

Uppgifter enligt segment

Kapitaliseringen av segmenten baserar sig på den kapitaltäckningsanalys som OP Gruppen upprättat i enlighet med kreditinstitutslagen. Kapitalkraven enligt kapitaltäckningsanalysen har fördelats på rörelsesegmenten. Kapital har allokerats till bankrörelsen så att kärnprimärkapitalrelationen (CET1) är 21 % (20 %). Till skadeförsäkringsrörelsen har allokerats kapital så att solvensprocenten (SII) är 120. Livförsäkringsrörelsens solvensprocent är 130. Allokeringen av kapital inverkar på den interna ränta som segmentet betalar.

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–september 2018, milj. €						
Räntenetto	919	-12	2	-36	-7	867
varav interna nettoresultat före skatt	-5	-9	2	12		
Försäkringsnetto		422	21		-11	432
Provisionsintäkter, netto	409	-11	247	4	6	655
Nettointäkter från placeringsverksamhet	83	34	85	80	1	284
Övriga rörelseintäkter	17	20	4	491	-486	46
Intäkter totalt	1 430	454	359	540	-496	2 286
Personalkostnader	262	97	58	175	0	592
Avskrivningar och nedskrivningar	29	41	22	97	0	189
Övriga rörelsekostnader	482	178	102	337	-502	597
Kostnader totalt	773	316	182	609	-502	1 378
Nedskrivningar av fordringar	-24	0	0	0	0	-24
OP-bonus till ägarkunder	-143	-1	-22		0	-167
Tillfälligt undantag (overlay approach)		-5	-18		-6	-30
Resultat före skatt	489	131	136	-69	0	687

	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Resultatet för januari–september 2017, milj. €						
Räntenetto	893	-12	1	-60	-1	821
varav interna nettoresultat före skatt	-14	-9	1	23		
Försäkringsnetto		322	18		0	341
Provisionsintäkter, netto	434	-12	258	-44	2	637
Nettointäkter från placeringsverksamhet	20	128	99	175	-4	418
Övriga rörelseintäkter	19	1	7	481	-434	75
Intäkter totalt	1 366	427	383	553	-437	2 292
Personalkostnader	270	86	57	152	0	564
Avskrivningar och nedskrivningar	39	34	20	65	0	159
Övriga rörelsekostnader	413	169	95	303	-438	542
Kostnader totalt	722	288	172	520	-438	1 265
Nedskrivningar av fordringar	-27	0		0	-1	-28
OP-bonus till ägarkunder	-139	-1	-21		0	-161
Resultat före skatt	478	137	190	32	0	838

Balansräkning 30.9.2018, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	88	433	514	12 646	-914	12 767
Fordringar på kreditinstitut	9 900	2	117	9 224	-18 908	335
Derivatinstrument	558	10	81	2 969	-331	3 286
Fordringar på kunder	86 862	0	2	-21	-823	86 020
Investeringstillgångar	-56	3 401	6 703	18 063	-5 333	22 777
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 430			10 430
Immateriella tillgångar	55	648	354	486	-3	1 540
Materiella tillgångar	383	41	25	337	-11	775
Övriga tillgångar	338	800	246	880	-161	2 103
Skattefordringar	104	28	35	42	11	220
Tillgångar totalt	98 233	5 363	18 506	44 626	-26 474	140 253
Skulder till kreditinstitut	9 238			14 116	-19 114	4 239
Derivatinstrument	277	14	39	2 799	-333	2 795
Skulder till kunder	62 848		3	5 895	-1 745	67 000
Försäkringsskuld		3 243	6 389		0	9 632
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			10 466			10 466
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 385			18 157	-165	29 378
Avsättningar och övriga skulder	1 460	380	138	1 038	-150	2 867
Skatteskulder	395	72	67	373	-1	906
Efterställda skulder	41	135	245	1 326	-395	1 353
Skulder totalt	85 644	3 844	17 346	43 704	-21 903	128 636
Eget kapital						11 617
Balansräkning 31.12.2017, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt
Kontanta medel	104	318	438	12 807	-729	12 937
Fordringar på kreditinstitut	9 727	6	84	9 615	-18 928	504
Derivatinstrument	335	10	83	3 320	-336	3 412
Fordringar på kunder	83 023	0	1	-19	-812	82 193
Investeringstillgångar	536	3 542	7 152	17 358	-5 264	23 324
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal			10 126			10 126
Immateriella tillgångar	64	677	364	453	-3	1 555
Materiella tillgångar	409	42	26	333	-12	798
Övriga tillgångar	305	727	296	1 303	-499	2 131
Skattefordringar	122	18	29	43	11	224
Tillgångar totalt	94 624	5 341	18 599	45 213	-26 572	137 205
Skulder till kreditinstitut	9 460			14 204	-18 506	5 157
Derivatinstrument	223	15	31	3 097	-339	3 026
Skulder till kunder	59 228		0	7 839	-1 518	65 549
Försäkringsskuld		3 143	6 807		0	9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal			10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten	11 974			15 696	-829	26 841
Avsättningar och övriga skulder	1 568	548	275	1 248	-489	3 150
Skatteskulder	376	76	69	369	0	890
Tilläggsandelar	19				-19	0
Efterställda skulder	82	135	245	1 391	-452	1 400
Skulder totalt	82 929	3 917	17 585	43 844	-22 153	126 122
Eget kapital						11 084

Noter

- Not 1 Redovisningsprinciper
- Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen
- Not 3 Räntenetto
- Not 4 Försäkringsnetto
- Not 5 Provisionsintäkter, netto
- Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet
- Not 7 Nedskrivningar av fordringar
- Not 8 Kategorisering av finansiella tillgångar och skulder
- Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade till verkligt värde enligt värderingsmetod
- Not 10 Derivatinstrument
- Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning
- Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar
- Not 13 Försäkringsrörelsens skulder
- Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten
- Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt
- Not 16 Ställda säkerheter
- Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen
- Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut
- Not 19 Exponeringar enligt ratingklass
- Not 20 Försäkringsbolagens solvens
- Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat
- Not 22 Närstående-transaktioner

Not 1 Redovisningsprinciper

Delårsrapporten har upprättats med iakttagande av standarden IAS 34 (Delårsrapportering) och de principer för upprättandet av bokslutet som redogjorts för i koncernens bokslut 2017.

Delårsrapporten är oreviderad. Alla siffror i delårsrapporten har avrundats och därför kan summan av enskilda tal avvika från den summa som angetts.

Delårsrapporten offentliggörs på finska, svenska och engelska. Den finska versionen är den officiella version som gäller, ifall det finns konflikter mellan språkversionerna.

Ibruktagnig av standarden IFRS 9, 1.1.2018

OP Gruppen tog 1.1.2018 i bruk standarden IFRS 9 Finansiella instrument. OP Gruppens redovisningsprinciper enligt standarden IFRS 9 har offentliggjorts i noterna till bokslutet 2017. Effekterna av övergången till standarden IFRS 9 på klassificeringen och värderingen av finansiella instrument har redovisats i noterna till OP Gruppens bokslut 2017 och delårsrapport 1.1–31.3.2018. Justeringarna i bokförda värden redovisades på omklassificeringsdagen 1.1.2018 bland eget kapital i den ingående balansen. OP Gruppen har inte justerat jämförelsetalen för tidigare år. Arbetet med utvecklingen av ECL-modeller och IT-system som gäller dem fortsätter.

Det tidigare alternativa nyckeltalet "nedskrivningar av fordringar i kredit- och garantistocken, %" redovisas inte längre, eftersom nyckeltalet till följd av övergången till standarden IFRS 9 inte längre är substantiellt jämförbart. Som ett nytt alternativt nyckeltal redovisas "nödlidande fordringar av kredit- och garantistocken, %".

Ändring i principerna för periodisering av provisioner

I samband med den systemutveckling som skett till följd av övergången till standarden IFRS 9 övergick OP Gruppen till att periodisera expeditionsavgifter och uppläggningsavgifter som betalats vid privatkunders uttag av krediter med effektivräntemetoden över kreditens löptid. Eftersom en fullständigt retroaktiv tillämpning inte är tekniskt möjlig, justeras i resultaträkningen endast provisionerna för jämförelseåret 2017. Ändringen minskade nettoprovisionsintäkterna för jämförelseperioden 1–9/2017 med 41 miljoner euro och ökade räntenettet med 6 miljoner euro, med påföljden att resultatet för jämförelseperioden minskade med 28 miljoner euro efter skatt. Fordringarna på kunder i balansräkningen minskade med 47 miljoner euro, skattefordringarna ökade med 10 miljoner euro och det egna kapitalet minskade med 37 miljoner euro 31.12.2017. De här provisionerna periodiseras på kommande år enligt den genomsnittliga löptiden för privatkundslån.

Ibruktagnig av standarden IFRS 15, 1.1.2018

OP Gruppen har tillämpat standarden IFRS 15 "Intäkter från kontrakt med kunder" från 1.1.2018. Standarden IFRS 15 gäller i OP Gruppen främst provisioner i segmentet Kapitalförvaltning och provisioner som inte hör till beräkningen av effektiv ränta i segmentet Bankrörelse. Effekterna av övergången till standarden IFRS 15 har redovisats i noterna till OP Gruppens bokslut 2017 och delårsrapport 1.1–31.3.2018.

Övergången till standarden IFRS 15 hade ingen effekt på OP Gruppens resultat före skatt. OP Gruppen tog i bruk standarden IFRS 15 med en retroaktiv metod, dvs. uppgifterna för jämförelseperioden 1–9/2017 är justerade. Nedan redogörs för de ändringar som gjorts retroaktivt i specifikationen av nettoprovisionsintäkterna:

- Provisionsintäkter från hälso- och välbefinnandetjänster, 8 miljoner euro, har överförts från övriga rörelseintäkter till provisionsintäkter.
- Provisionskostnader för hälso- och välbefinnandetjänster, 4 miljoner euro, har överförts från övriga rörelsekostnader till provisionskostnader.
- Provisionsintäkter från kapitalförvaltning och juridiska tjänster, 55 miljoner euro, redovisas i fortsättningen skilt för sig.
- Kostnader för värdepappersförmedling, 9 miljoner euro, har fördelats skilt för sig på kostnader för fonder och kostnader för värdepappersförmedling.
- Nettoprovisionsintäkterna har redovisats fördelade på segmenten.

Ändringar i presentationssättet

Raden "andel av intresseföretagens resultat" i resultaträkningen redovisas i fortsättningen under nettointäkter från placeringsverksamhet och raden "andelar av intresseföretag" redovisas i balansposten investeringstillgångar. En betydande del av intresseföretagen är riskkapitalfonder som värderas till verkligt värde via resultatet i enlighet med standarden IFRS 9. Uppgifterna för jämförelseperioden har justerats i enlighet med det nya presentationssättet.

Balansposten "finansiella tillgångar för handel" redovisas i fortsättningen i posten "investeringstillgångar" enligt sin art. Uppgifterna för jämförelseperioden har justerats i enlighet med det nya presentationssättet.

Not 2 Nyckeltal och formler för nyckeltalen

	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	6,5	8,5
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	5,2	7,9
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	0,53	0,67
Kostnadernas andel av intäkterna, %	60	55
Nödlidande fordringar / kredit- och garantistocken, %	1,1	1,3
Antalet anställda i genomsnitt	12 301	12 195

ALTERNATIVA NYCKELTAL

Alternativa nyckeltal redovisas för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i affärsrorelsen och förbättra jämförbarheten mellan olika rapportperioder.

Formlerna för de alternativa nyckeltal som tillämpas presenteras nedan.

Räntabilitet på eget kapital (ROE), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på eget kapital (ROE) till verkligt värde, %	$\frac{\text{Periodens totalresultat}}{\text{Eget kapital (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Räntabilitet på totalt kapital (ROA), %	$\frac{\text{Periodens resultat}}{\text{Balansomslutning i genomsnitt (medeltalet vid periodens början och slut)}} \times 100$
Kostnadernas andel av Intäkterna, %	$\frac{\text{Kostnader totalt}}{\text{Intäkter totalt}} \times 100$
Nödlidande fordringar / kredit- och garantistocken, %	$\frac{\text{Nödlidande fordringar (netto)}}{\text{Kredit- och garantistock vid rapportperiodens slut}} \times 100$
Skadeförsäkringens nyckeltal:	
Skadeprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader + avskrivningar/justeringar av immateriella tillgångar som uppkommit i samband med företagsköp}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Totalkostnadsprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	Skadeprocent + driftskostnadsprocent Riskprocent + omkostnadsprocent
Omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto)}} \times 100$
Operativ skadeprocent	$\frac{\text{Ersättningar exkl. förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ driftskostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader}}{\text{Premieintäkter exkl. förändringar i beräkningsgrunden (netto)}} \times 100$
Operativ totalkostnadsprocent	Operativ skadeprocent + operativ driftskostnadsprocent Operativ riskprocent + operativ omkostnadsprocent
Operativ riskprocent (exkl. diskontering av pensionsansvar)	$\frac{\text{Ersättningar exkl. skaderegleringskostnader och förändringar i beräkningsgrunden}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$
Operativ omkostnadsprocent	$\frac{\text{Driftskostnader och skaderegleringskostnader}}{\text{Premieintäkter (netto) exkl. förändringar i beräkningsgrunden}} \times 100$

NYCKELTAL SOM KALKYLERAS SEPARAT

Kapitalrelation, %	$\frac{\text{Kapitalbas totalt}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Tier 1-kapitalrelation, %	$\frac{\text{Primärkapital (Tier 1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Kärnprimärkapitalrelation (CET1), %	$\frac{\text{Kärnprimärkapital (CET1)}}{\text{Totalt riskvägt exponeringsbelopp}} \times 100$
Solvensprocent	$\frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Kapitalkrav (SCR)}} \times 100$
Bruttosolditetsgrad (leverage ratio), %	$\frac{\text{Primärkapital (T1)}}{\text{Exponeringsbelopp}} \times 100$
Likviditetstäckningskrav (LCR), %	$\frac{\text{Likvida tillgångar}}{\text{Likviditetsutflödena - likviditetsinflöden i stressituationer}} \times 100$
Kapitalrelationen enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat	$\frac{\text{Konglomeratets kapitalbas totalt}}{\text{Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas totalt}} \times 100$
Avkastning på ekonomiskt kapital, %	$\frac{\text{Resultat och kundbonus efter skatt (12 månaders glidande)}}{\text{Ekonomiskt kapitalkrav i snitt}} \times 100$
Stabil nettofinansieringskvot (NSFR), %	$\frac{\text{Tillgänglig stabil finansiering}}{\text{Behov av stabil finansiering}} \times 100$

SKADEFÖRSÄKRINGENS OPERATIVA RESULTAT

	1-9/ 2018	1-9/ 2017	Förändring %	1-12/ 2017
Milj. €				
Premieintäkter	1 106	1 073	3,1	1 431
Försäkringsersättningar	-776	-829	-6,4	-1 085
Driftskostnader	-226	-212	6,8	-291
Avskrivningskorrigerig av immateriella tillgångar	-16	-16	0,0	-21
Försäkringstekniskt bidrag	89	16		34
Placeringsintäkter och -kostnader	34	128	-73,0	183
Övriga intäkter och kostnader	13	-7		-7
Tillfälligt undantag (overlay approach)	-5			
Resultat före skatt	131	137	-4,5	210

Vid beräkningen av Skadeförsäkringens nyckeltal används skadeförsäkringsbolagens rörelsevisa kostnader, som inte redovisas enligt samma principer i koncernens resultaträkning.

Not 3 Räntenetto				
Milj. €	7-9/ 2018	7-9/ 2017	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Ränteintäkter				
Fordringar på kreditinstitut	7	7	21	20
Fordringar på kunder				
Lån	292	297	869	884
Finansiella leasingfordringar	6	4	17	11
Krediter som minskat i värde och övriga åtaganden	0	1	0	2
Skuldebrev				
Som innehas för handel	2	2	5	5
Värderade till verkligt värde via resultatet	0		1	
Värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	22		67	
Upplupet anskaffningsvärde	0		1	
Som kan säljas		26		79
Som hålls till förfall		0		1
Lån och fordringar		0		1
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	176	177	539	548
Säkring av verkligt värde	-24	-29	-73	-88
Säkring av kassaflöde	11	9	33	27
Den ineffektiva andelen av säkring av kassaflödet	-1	1	-2	1
Övriga	2	2	5	8
Totalt	493	498	1 483	1 500
Räntekostnader				
Skulder till kreditinstitut	16	14	48	42
Skulder till kunder	15	19	44	57
Skuldebrev emitterade till allmänheten	57	68	187	218
Efterställda skulder				
Kapitallån	1	1	2	2
Övriga	11	11	33	33
Derivatinstrument				
Som innehas för handel	155	146	458	468
Säkring av verkligt värde	-32	-35	-93	-101
Övriga	-25	-15	-64	-46
Övriga	2	2	5	8
Totalt	200	212	619	680
Räntenetto utan värderingsposter i sättringsredovisning	294	286	864	820
Sättringsinstrument	-62	-3	-65	-82
Värdoförändringar i de säkrade posterna	65	3	69	84
Räntenetto	297	287	867	821

Not 4	Försäkringsnetto				
	Milj. €	7-9/ 2018	7-9/ 2017	1-9/ 2018	1-9/ 2017
	Premieintäkter, netto				
	Premieinkomst	282	268	1 213	1 189
	Återförsäkrares andel	0	-1	0	-6
	Förändring i avsättning för ej intjänade premier	101	105	-122	-115
	Återförsäkrares andel	-10	-8	5	6
	Totalt	373	365	1 096	1 074
	Ersättningar, netto				
	Betalda ersättningar	-224	-205	-690	-652
	Återförsäkrares andel	6	2	21	6
	Förändring i avsättning för oreglerade skador	-7	-88	-12	-111
	Återförsäkrares andel	1	1	-1	9
	Totalt	-225	-290	-683	-749
	Övriga poster i skadeförsäkring	-1	-1	-2	-3
	Livförsäkringens riskrörelse	6	6	21	18
	Försäkringsnetto totalt	154	80	432	341

Not 5 Provisionsintäkter, netto

1-9/2018, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Elimineringar	Koncernen totalt	7-9/2018
Provisionsintäkter							
Utlåning	106	0		3	1	111	35
Inlåning	2		0	0	0	2	1
Betalningsrörelse	140			43	-10	173	58
Värdepappersförmedling	0		15	0	-3	12	3
Värdepappersemissioner	3		1	4	0	8	1
Fonder	0		109		1	110	37
Kapitalförvaltning	9		37	1	-7	39	12
Juridiska ärenden	17			0		17	6
Garantier	15			0	0	15	5
Bostadsförmedling	55					55	19
Försäkringsförmedling	36	9	10	0	-12	44	7
Livförsäkringens belastningsinkomst			69			69	23
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			57			57	18
Hälsa- och välbefinnandetjänster		14			-2	12	4
Övriga	58		3	-25	-9	26	9
Totalt	440	23	301	25	-41	748	239
Provisionskostnader							
Betalningsrörelse	20	1	0	4	-16	9	2
Värdepappersförmedling	0		10	0	-4	6	2
Värdepappersemissioner	0		0	0	1	2	0
Fonder			7		1	8	2
Kapitalförvaltning	2		11	1	-5	8	2
Försäkringsrörelsen	-7	28	23		-12	32	9
Hälsa- och välbefinnandetjänster		5				5	2
Övriga	17	0	3	16	-13	22	7
Totalt	31	34	53	22	-47	93	27
Provisionsintäkter, netto, totalt	409	-11	247	4	6	655	212

1-9/2017, milj. €	Bankrörelse	Skade- försäkring	Kapital- förvaltning	Övrig rörelse	Eliminerings- ringar	Koncernen totalt	7-9/2017
Provisionsintäkter							
Utlåning	106			3	0	110	35
Inlåning	4			0	0	4	1
Betalningsrörelse	147			61	-21	188	56
Värdepappersförmedling	0		18		-4	14	4
Värdepappersemissioner	3		1	3		7	1
Fonder	0		108		3	111	38
Kapitalförvaltning	8		42	-1	-12	38	13
Juridiska ärenden	17			0	0	17	5
Garantier	14			0	0	14	5
Bostadsförmedling	55					55	19
Försäkringsförmedling	38	13	11		-15	47	8
Livförsäkringens belastningsinkomst			72			72	24
Återbäring av fondanknutna förvaltningsprovisioner			50			50	17
Hälsa- och välbefinnandetjänster		9			-1	8	1
Övriga	91		5	-62	-15	18	6
Totalt	485	22	306	4	-64	753	234
Provisionskostnader							
Betalningsrörelse	33	1	0	26	-27	33	4
Värdepappersförmedling	0		6		-5	1	0
Värdepappersemissioner	1		0	1	1	2	1
Fonder			6		2	8	3
Kapitalförvaltning	2	0	13	0	-5	10	3
Försäkringsrörelsen	-2	29	19		-14	32	10
Hälsa- och välbefinnandetjänster		4				4	1
Övriga	17	0	4	22	-18	25	9
Totalt	51	35	48	49	-67	116	31
Provisionsintäkter, netto, totalt	434	-12	258	-44	2	637	203

Not 6 Nettointäkter från placeringsverksamhet

Milj. €	7-9/ 2018	7-9/ 2017	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Nettointäkter från tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat (Nettointäkter från tillgångar som kan säljas)				
Skuldebrev	21	18	89	59
Egetkapitalinstrument	0	82	0	121
Utdelningar och vinstandelar	1	22	7	89
Övriga	2	2	3	2
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-1	-10	-4	-25
Totalt	22	113	95	246
Värderade till verkligt värde via resultatet				
Finansiella tillgångar som innehas för handel				
Skuldebrev	-1		-2	
Egetkapitalinstrument	7		17	
Utdelningar och vinstandelar	0		2	
Derivatinstrument	3		64	
Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultatet				
Skuldebrev	7		15	
Egetkapitalinstrument	-5		23	
Utdelningar och vinstandelar	27		56	
Finansiella tillgångar som identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet				
Skuldebrev	-5		-1	
Egetkapitalinstrument	-13		-16	
Utdelningar och vinstandelar	13		17	
Derivatinstrument	1		-3	
Försäkring				
Skuldebrev		23		3
Egetkapitalinstrument		3		10
Derivatinstrument		14		3
Bankrörelse och Övrig rörelse				
Värdepappershandel		34		132
Valutaverksamhet		7		31
Förvaltningsfastigheter	3	10	11	21
Övriga		1		3
Totalt	37	92	184	202
Som redovisats till det upplupna anskaffningsvärdet				
Lån och övriga fordringar	5	1	12	7
Nedskrivningar och återförda nedskrivningar	-3	-2	-3	-2
Totalt	2	-1	9	5
Livförsäkring				
Räntegottgörelse på kunders försäkringsbesparingar	-21	-22	-65	-67
Förändring i räntekompletteringar	38	20	50	88
Övriga försäkringstekniska poster	-3	-23	8	-44
Totalt	13	-25	-7	-23
Skadeförsäkring				
Upplösning av diskontering	-7	-8	-21	-25
Totalt	-7	-8	-21	-25
Intresseföretag				
Som behandlas med metoden för verkligt värde	8		17	
Som behandlas med kapitalandelsmetoden	3	1	8	13
Totalt	11	1	25	13
Nettointäkter från placeringsverksamhet totalt	79	171	284	418

Not 7 Nedskrivningar av fordringar

Milj. €	7-9/ 2018	7-9/ 2017	1-9/ 2018	1-9/ 2017
Forordningar som nedskrivits som kredit- och garantiförluster	-10	-24	-43	-63
Återföringar av fordringar som avskrivits	3	6	8	11
ECL för fordringar på kunder och poster utanför balansräkningen	-9		11	
ECL för skuldbrev*	0		0	
Ökning av individuella nedskrivningar		-13		-45
Minskning av individuella nedskrivningar		29		74
Gruppvisa nedskrivningar		-2		-4
Nedskrivningar av fordringar totalt	-17	-5	-24	-28

* ECL för skuldbrev i försäkringsrörelsen redovisas i nettointäkter från placeringsverksamhet bland nettointäkter värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat i posten nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

Forordningar på kunder och åtaganden utanför balansräkningen, milj. €

	Nivå 1 12 mån. ECL	Nivå 2 ECL för hela löptiden	Nivå 3 ECL för hela löptiden	Totalt
Förväntade kreditförluster (ECL)				
ECL 1.1.2018	31	80	431	543
Överföringar från nivå 1 till nivå 2	-2	16		14
Överföringar från nivå 1 till nivå 3	-1		16	16
Överföringar från nivå 2 till nivå 1	1	-11		-9
Överföringar från nivå 2 till nivå 3		-2	14	12
Överföringar från nivå 3 till nivå 2		7	-20	-13
Överföringar från nivå 3 till nivå 1	2		-5	-3
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	6	5	10	21
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-8	-4	-19	-30
Förändringar i riskparametrar (netto)	2	0	16	18
Minskning av reservkonto på grund av bortskrivningar	0	0	-36	-36
Nettoförändring i ECL	2	11	-24	-11
ECL 30.9.2018	33	91	407	532
Nettoförändring i ECL 7-9/2018	7	-14	16	9

Skuldbrev, milj. €	Nivå 1 12 mån. ECL	Nivå 2 ECL för hela löptiden	Nivå 3 ECL för hela löptiden	Totalt
Förväntade kreditförluster (ECL)				
ECL 1.1.2018	5	0	0	5
Överföringar från nivå 1 till nivå 2	0	1		1
Överföringar från nivå 1 till nivå 3	0		1	1
Överföringar från nivå 2 till nivå 1	0	0		0
Överföringar från nivå 2 till nivå 3		0	1	0
Ökningar till följd av utgivning och förvärv	2	1	3	5
Minskning till följd av borttagande från balansräkningen	-2	0		-2
Förändringar i riskparametrar (netto)	0		0	0
Förändringar till följd av uppdatering av skattningsmetod (netto)	0			0
Nettoförändring i ECL	0	1	5	6
ECL 30.9.2018	5	1	5	11
Nettoförändring i ECL 7-9/2018	1	0	2	3

Exponeringar som omfattas av ECL-kalkyleringen enligt IFRS 9, 30.9.2018

Exponeringar i balansräkningen Milj. €	Nivå 1	Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Nivå 2 Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt	Nivå 3	Exponeringar totalt
Fordringar på kunder (brutto)						
Företag	29 283	3 871	205	4 076	810	34 170
Hushåll	44 962	4 703	181	4 884	437	50 283
Offentlig sektor	1 785	11	10	22		1 807
Annat	2 956	45	14	59	7	3 022
Fordringar på kunder totalt	78 986	8 630	410	9 040	1 255	89 281
Uttagsmån och limiter utanför balansräkningen						
Företag	4 449	718	115	833	30	5 312
Hushåll	3 146	56	3	59	3	3 209
Offentlig sektor	718		21	21		739
Annat	1 471	27	59	86	2	1 558
Uttagsmån och limiter totalt	9 784	801	197	998	35	10 818
Övriga åtaganden utanför balansräkningen						
Företag	5 925	229		229	35	6 189
Hushåll	1 387	4		4		1 391
Offentlig sektor	650					650
Annat	432	24		24	1	458
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	8 395	257		257	36	8 688
Skuldebrev						
Skuldebrev totalt	16 725	72		72	13	16 810
Exponeringar i ECL-kalkyleringen enligt IFRS 9 totalt	113 890	9 761	607	10 368	1 338	125 596

ECL enligt IFRS 9 nedskrivningsnivåer 30.9.2018

Exponeringar i balansräkningen samt uttagsmåner
och limiter utanför balansräkningen*

Milj. €

	Nivå 1	Andra än över 30 dagar förfallna fordringar	Nivå 2 Över 30 dagar förfallna fordringar	Totalt	Nivå 3	ECL totalt
Fordringar på kunder						
Företag	-21	-42	-1	-43	-338	-402
Hushåll	-4	-43	-3	-46	-69	-120
Offentlig sektor	-5	0	0	0		-5
Annat	0	0		0		-1
Fordringar på kunder totalt	-31	-86	-4	-89	-407	-527
Övriga åtaganden utanför balansräkningen**						
Företag	-2	-2		-2	0	-4
Hushåll	0	0		0		0
Offentlig sektor	0					0
Annat	0					0
Åtaganden utanför balansräkningen totalt	-2	-2		-2	0	-4
Skuldebrev***	-5	-1		-1	-5	-11
ECL totalt	-38	-89	-4	-92	-412	-543

* ECL redovisas som ett enda belopp som minskar balansposten.

** ECL redovisas i balansposten avsättningar och övriga skulder.

*** ECL redovisas i fonden för verkligt värde i övrigt totalresultat.

Not 8 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Tillgångar, milj. €	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde via resultatet					Säkringsinstrument	Totalt
		Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	Innehas för handel	Identifieras som värderade till verkligt värde via resultatet	Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultatet			
Kontanta medel	12 767						12 767	
Fordringar på kreditinstitut	335						335	
Derivatinstrument			2 808			478	3 286	
Fordringar på kunder	86 020						86 020	
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal				10 430			10 430	
Skuldebrev	4	16 804	561	2 319	429		20 116	
Egetkapitalinstrument		0	91	207	1 063		1 362	
Övriga finansiella tillgångar	2 174						2 174	
Finansiella tillgångar	101 299	16 804	3 460	12 955	1 492	478	136 488	
Andra tillgångar än finansiella instrument							3 765	
Totalt 30.9.2018	101 299	16 804	3 460	12 955	1 492	478	140 253	

Tillgångar, milj. €	Lån och fordringar	Investeringar som hålls till förfall	Finansiella tillgångar som kan säljas	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet*		Säkringsinstrument	Totalt
Kontanta medel	12 937						12 937
Fordringar på kreditinstitut	504						504
Derivatinstrument					3 100	312	3 412
Fordringar på kunder	82 193						82 193
Tillgångar som utgör täckning för fondanknutna avtal					10 126		10 126
Skuldebrev		40	16 372		3 899		20 311
Egetkapitalinstrument			1 399		220		1 620
Övriga finansiella tillgångar	2 293						2 293
Finansiella tillgångar	97 927	40	17 771		17 346	312	133 396
Andra tillgångar än finansiella instrument							3 809
Totalt 31.12.2017	97 927	40	17 771		17 346	312	137 205

* Balansposten investeringstillgångar omfattar skade- och livförsäkringens skuldebrev och egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via resultatet.

Skulder, milj. €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkrings- Instru- ment	Totalt
Skulder till kreditinstitut		4 239		4 239
Derivatinstrument	2 394		401	2 795
Försäkringskulder		9 632		9 632
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 466			10 466
Skuldebrev emitterade till allmänheten		29 378		29 378
Efterställda skulder		1 353		1 353
Övriga finansiella skulder		2 158		2 158
Finansiella skulder	12 860	113 760	401	127 021
Andra skulder än finansiella skulder				1 615
Totalt 30.9.2018	12 860	113 760	401	128 636

Skulder, milj. €	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet	Övriga skulder	Säkrings- Instru- ment	Totalt
Skulder till kreditinstitut		5 157		5 157
Derivatinstrument	2 572		454	3 026
Skulder till kunder		65 549		65 549
Försäkringskulder		9 950		9 950
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal	10 158			10 158
Skuldebrev emitterade till allmänheten		26 841		26 841
Efterställda skulder		1 400		1 400
Övriga finansiella skulder		2 275		2 275
Finansiella skulder	12 730	111 172	454	124 356
Andra skulder än finansiella skulder				1 765
Totalt 31.12.2017	12 730	111 172	454	126 122

Obligationslånen bland skuldebrev emitterade till allmänheten har behandlats i bokföringen till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet på de här skuldebrevens uppskattats med hjälp av den information som fanns att få från marknaden och etablerade värderingsmetoder var vid slutet av september 252 miljoner euro (385) högre än det bokförda värdet. Efterställda skulder har behandlats till det upplupna anskaffningsvärdet. Det verkliga värdet av efterställda skulder är större än det upplupna anskaffningsvärdet, men fastställandet av tillförlitliga verkliga värden är osäkert.

Not 9 Klassificering av finansiella instrument återkommande värderade tillverkligt värde enligt värderingsmetod

Tillgångarnas verkliga värden 30.9.2018, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Egetkapitalinstrument	634	191	536	1 361
Skuldinstrument	2 314	580	414	3 308
Fondanknutna avtal	6 899	3 530		10 430
Derivatinstrument	4	3 200	82	3 286
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat				
Egetkapitalinstrument		0		0
Skuldinstrument	14 437	2 023	344	16 804
Totalt	24 288	9 524	1 377	35 189
Tillgångarnas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Egetkapitalinstrument	125	57	38	220
Skuldinstrument	3 249	234	416	3 899
Fondanknutna avtal	7 111	3 015		10 126
Derivatinstrument	2	3 279	131	3 412
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Egetkapitalinstrument	623	200	577	1 399
Skuldinstrument	11 977	4 041	354	16 372
Totalt	23 087	10 826	1 516	35 429
Skuldernas verkliga värden 30.9.2018, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen				
Fondanknutna avtal	6 923	3 543		10 466
Övriga		0		0
Derivatinstrument		2 795		2 795
Totalt	6 923	6 338		13 261
Skuldernas verkliga värden 31.12.2017, milj. €	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet				
Fondanknutna avtal	7 133	3 024		10 158
Övriga		1		1
Derivatinstrument	5	2 929	92	3 026
Totalt	7 138	5 955	92	13 185

Nivå 1: Noterade marknadspris

De poster som klassificerats till Nivå 1 består av aktier som noterats på börser, företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument och börsderivat. Det verkliga värdet för ifrågavarande instrument bestäms på basis av noteringar från fungerande marknader.

Nivå 2: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan observeras

Värderingsmetoder som baserar sig på tillförlitliga kalkylparametrar. Med verkligt värde för instrument som klassificerats till Nivå 2 avses det värde som kan härledas ur marknadsvärdet för det finansiella instrumentets delar eller för motsvarande finansiella instrument eller ett värde som kan beräknas med värderingsmodeller och -metoder som allmänt godtas på finansmarknaden, om ett marknadsvärde kan bestämmas tillförlitligt med dem. Till den här nivån har klassificerats största delen av OP Företagsbankskoncernens OTC-derivat samt företags, staters och finansiella instituts noterade skuldinstrument som inte klassificerats till Nivå 1.

Nivå 3: Värderingsmetoder som baserar sig på indata som kan inte observeras

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Instrument som klassificerats till Nivå 3 värderas med prissättningsmodeller, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet. Dessutom klassificeras till Nivå 3 skuldinstrument för vilka det på värderingdagen på marknaden finns endast några eller inga noteringar. I ifrågavarande balansklass ingår de mest komplicerade OTC-derivaten samt sådana derivat med lång löptid där den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats, vissa private equity-investeringar, olikvida lån, strukturerade lån inkl. värdepapperiserade lån och strukturerade skuldebrev samt hedge-fonder. Det verkliga värdet i Nivå 3 består av prisuppgifter från utomstående.

Omklassificeringar mellan olika nivåer av värderingen till verkligt värde

Omklassificeringen mellan olika hierarkier anses ha skett den dag då den transaktion som omklassificeringen medfört skett eller den dag då omständigheterna ändrats. Omklassificeringarna beror främst på i vilken omfattning som marknadsnoteringar finns att tillgå.

Värderingsmetoder, vilkas kalkylparametrar innehåller osäkerhet (Nivå 3)

Specifikation av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar, milj. €	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	Derivat-Instrument	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde	Tillgångar totalt
			via övrigt totalresultat	
Omslutning 31.12.2017	454	131	931	1 516
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	601		-593	8
Ingående balans 1.1.2018	1 055	131	338	1 525
Resultaträkningens nettointäkter	-437	-49	0	-486
Nettointäkter i rapporten över totalresultat	0		0	-1
Förvärv	140		3	143
Försäljningar	-147		-7	-154
Amorteringar	-17		-10	-27
Omklassificering till Nivå 3	355		150	505
Omklassificering från Nivå 3			-127	-127
Utgående balans 30.9.2018	950	82	345	1 377

Finansiella skulder, milj. €	Derivat-Instrument	Skulder totalt
Resultaträkningens nettointäkter	-92	-92
Utgående balans 30.9.2018	0	0

Specifikation av nettointäkter enligt resultatpost 30.9.2018

Milj. €	Räntenetto	Netto-intäkter från placerings-verksamhet	Rapport över total-	Nettointäkter från tillgångar och skulder som innehas vid periodens slut
			resultat/ Förändring i fonden för verkligt värde	
Realiserade nettointäkter	-365	-72		-437
Orealiserade nettointäkter	43		0	42
Nettointäkter totalt	-322	-72	0	-394

Derivaten i Nivå 3 består av derivat som strukturerats för kundernas behov, så marknadsrisken har täckts med ett motsvarande derivatinstrument. Den öppna marknadsrisken har ingen effekt på resultatet. Derivaten i Nivå 3 hänför sig till strukturerade obligationslån som OP Företagsbanken emitterat där avkastningen är beroende av värdeutvecklingen i ett inbäddat derivat. Värdeförändringen i de här inbäddade derivaten har inte redovisats i tabellen ovan. Dessutom har till Nivå 3 klassificerats derivat med lång löptid, för vilka den marknadsdata som använts för värderingen har extrapolerats.

Förändringar i värderingsfaktorer

Inga väsentliga ändringar har gjorts i värderingsmetoderna under 2018.

Not 10 Derivatinstrument

30.9.2018, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat	30 740	85 306	67 846	183 891	1 902	1 375
Clearas via central motpart	9 983	38 160	35 034	83 177	62	63
Valutaderivat	34 696	6 598	3 311	44 605	972	1 114
Aktie- och indexbundna derivat		3		3	0	
Kreditderivat	19	181	9	209	6	3
Övriga derivat	276	340		616	71	25
Derivat totalt	65 730	92 428	71 166	229 323	2 952	2 518

31.12.2017, milj. €	Nominellt värde/återstående löptid			Totalt	Verkligt värde*	
	Under 1 år	1–5 år	Över 5 år		Tillgångar	Skulder
Räntederivat	23 391	78 621	66 708	168 720	3 157	2 751
Clearas via central motpart	8 392	38 585	35 615	82 592	941	1 100
Valutaderivat	36 708	9 245	2 815	48 768	982	1 180
Aktie- och indexbundna derivat	286	3		288	2	0
Kreditderivat	28	189	10	227	9	6
Övriga derivat	235	513		748	65	36
Derivat totalt	60 647	88 571	69 533	218 751	4 216	3 973

* I de verkliga värdena ingår upplupna räntor som i balansräkningen redovisas bland övriga tillgångar eller avsättningar och övriga skulder. Dessutom har de verkliga värdena för derivat som clearas av centrala motparter kvittats i balansräkningen.

Not 11 Finansiella tillgångar och skulder som dragits av från varandra eller som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om netting

Finansiella tillgångar

	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
30.9.2018, milj. €						
Derivat	4 027	-741	3 286	-1 822	-429	1 034

	Finansiella tillgångar, brutto	Finansiella skulder, brutto, som avdras från finansiella tillgångar*	Finansiella tillgångar som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Mottagna säkerheter	
31.12.2017, milj. €						
Derivat	4 341	-928	3 412	-1 928	-412	1 072

Finansiella skulder

	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
30.9.2018, milj. €						
Derivat	3 637	-841	2 795	-1 822	-568	405

	Finansiella skulder, brutto	Finansiella tillgångar, brutto, som avdras från finansiella skulder*	Finansiella skulder som inte kvittats i balansräkningen			Netto
			Netto som redovisas i balansräkningen**	Allmänna avtal om derivatkontrakt***	Ställda säkerheter	
31.12.2017, milj. €						
Derivat	4 112	-1 085	3 026	-1 928	-717	381

* Inkl. det netto av derivat som clearats dagligen som ingår i kontanta medel, sammanlagt -102 (-161) miljoner euro.

** Verkligt värde utan upplupen ränta.

*** Enligt praxis ingås allmänna avtal om derivatkontrakt med alla derivatmotparter.

Clearing av OTC-derivat via centrala motparter

Standardiserade OTC-derivattransaktioner med finansiella motparter clearas med London Clearing House i enlighet med EMIR-förordningen (EU 648/2012). I den här handlingsmodellen ändras den centrala motparten vid slutet av den dagliga clearingprocessen till derivatmotpart och derivatens dagliga betalningar kvittas med derivatmotparten. Dagligen antingen betalas eller mottas en säkerhet som motsvarar förändringen i det verkliga värdet på öppna avtal (variation margin). De räntederivat som clearas via centrala motparter kvittas i balansräkningen.

Övrig bilateral clearing av OTC-derivat

På derivataffärer mellan koncernen och övriga kunder samt sådana derivataffärer som inte clearas via centrala motparter enligt förordningen, tillämpas antingen ISDAs, koncernens egna eller Finans Finlands allmänna avtal om derivatkontrakt. På basis av de här avtalen kan betalningarna för derivat kvittas transaktionsvis per betalningsdag och då en motpart blivit insolvent eller försatt i konkurs. I avtalsvillkoren kan man dessutom avtala om motpartsspecifika säkerheter. De här derivaten bruttoredo visas i balansräkningen.

Not 12 Fordringar på kreditinstitut och kunder samt problemfordringar

30.9.2018, milj. €	Inte ned- skrivna (brutto)	Förväntade kreditförluster (ECL)	Balans- värde
Fordringar på kreditinstitut och kunder			
Fordringar på kreditinstitut	336	1	335
Fordringar på kunder	84 497	521	83 976
varav bankgarantifordringar	11		11
Finansiell leasing	2 048	5	2 043
Totalt	86 882	527	86 355
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis			
Företag	31 858	383	31 475
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	961	4	957
Hushåll	51 396	131	51 265
Ideella organisationer	886	3	883
Offentlig sektor	1 782	6	1 775
Totalt	86 882	527	86 355

31.12.2017, milj. €	Inte ned- skrivna (brutto)	Ned- skrivna (brutto)	Totalt	Individuella nedskriv- ningar	Gruppvisa nedskriv- ningar	Balans- värde
Fordringar på kreditinstitut och kunder						
Fordringar på kreditinstitut	506		506		2	504
Fordringar på kunder	80 201	627	80 828	421	70	80 337
varav bankgarantifordringar	2	8	11	8	1	2
Finansiell leasing	1 856		1 856			1 856
Totalt	82 563	627	83 190	421	71	82 697
Fordringar på kreditinstitut och kunder sektorvis						
Företag	29 253	423	29 677	317	38	29 321
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	1 387	0	1 387	0	2	1 385
Hushåll	49 884	201	50 085	102	30	49 953
Ideella organisationer	788	3	791	2	1	789
Offentlig sektor	1 250		1 250		0	1 250
Totalt	82 563	627	83 190	421	71	82 697

Problemfordringar och exponeringar med anstånd 30.9.2018, milj. €	Presterande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Förväntade kreditförluster (ECL)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Över 90 dagar förfallna fordringar		644	644	226	419
Förmodas inte bli betalda		414	414	111	303
Exponeringar med anstånd	2 081	335	2 416	48	2 369
Totalt	2 081	1 393	3 475	384	3 091

Problemfordringar och exponeringar med anstånd 31.12.2017, milj. €	Presterande ("performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Nödlidande ("non-performing") fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Fordringar på kreditinstitut och kunder (brutto)	Individuella nedskrivningar	Fordringar på kreditinstitut och kunder (netto)
Över 90 dagar förfallna fordringar		611	611	217	394
Förmodas inte bli betalda		513	513	147	366
Exponeringar med anstånd	1 876	341	2 217	58	2 160
Totalt	1 876	1 465	3 341	421	2 920

Nyckeltal, %

	30.9.2018	31.12.2017
Individuella nedskrivningar/ECL, % av problemfordringar	11,1 %	12,6 %

Som över 90 dagar förfallna fordringar rapporteras det återstående kapitalet på en fordran där räntan eller kapital förfallit till betalning men inte betalats på tre månader. Som avtal som förmodas inte bli betalda rapporteras avtal i de svagaste ratingklasserna (F för privatkunder och 11–12 för övriga). Som exponeringar med anstånd rapporteras fordringar där villkoren omförhandlats på grund av att kundens betalningsförmåga försämrats. Lånevillkoren för omförhandlade fordringar har mildrats till följd av kundens ekonomiska svårigheter till exempel genom att bevilja kunden amorteringsfrihet för 6–12 mån. Exponeringarna med anstånd befinner sig i steg 2 eller 3 i ECL-kalkyleringen.

Not 13 Försäkringsrörelsens skulder

Milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Avsättningar för oreglerade skador		
Avsättningar för pensioner	1 505	1 516
Övriga avsättningar för oreglerade skador	1 060	1 054
Räntekomplettering (värdet av försäkringskuldens säkringar)	-3	-12
Totalt	2 562	2 557
Avsättning för intjänade premier	681	585
Skulder för fondanknutna försäkrings- och placeringsavtal		
Skuld för fondförsäkringar	8 970	8 747
Placeringsavtal	1 496	1 411
Totalt	10 466	10 158
Livförsäkringens försäkringsskuld	6 389	6 807
Totalt	20 098	20 108

Not 14 Skuldebrev emitterade till allmänheten

Milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Obligationslån	9 221	8 974
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 743	10 750
Bankcertifikat, företagscertifikat och ECP	9 413	7 117
Totalt	29 378	26 841

Not 15 Fonden för verkligt värde efter skatt

Finansiella tillgångar värderade
till verkligt värde via övrigt totalresultat

	Skuldebrev	Egetkapital- Instrument	Tillfälligt undantag (overlay approach)	Säkring av kassaflödet	Totalt
Milj. €					
Omslutning 31.12.2017	135	25		16	176
Effekten av övergången till IFRS 9 1.1.2018	-2	-25			-28
Ingående balans 1.1.2018	133	0		16	148
Förändringar i verkligt värde	-67	0	23	19	-25
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-34		-6		-40
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen			12		12
Överföringar till räntenetto				-31	-31
Uppskjuten skatt	20	0	-6	2	16
Finansiella tillgångar som kan säljas					
	Skuldebrev	Egetkapital- Instrument		Säkring av kassaflödet	Totalt
Milj. €					
Ingående balans 1.1.2017	105	172		41	318
Förändringar i verkligt värde	47	-7		0	41
Realisationsvinster överförda till resultaträkningen	-18	-114			-132
Nedskrivningar överförda till resultaträkningen	0	14			14
Överföringar till räntenetto				-28	-28
Uppskjuten skatt	-6	21		6	21
Utgående balans 30.9.2017	129	86		19	234

Fonden för verkligt värde före skatt uppgick till 102 miljoner euro (220) och den uppskjutna skatteskuld som ansluter sig till den uppgick till 20 miljoner euro (44). Vid slutet av rapportperioden ingick till följd av att det tillfälliga undantaget tillämpades totalt 71 miljoner euro (146) i positiva värdeförändringar och totalt 40 miljoner euro (38) i negativa värdeförändringar i egetkapitalinstrument i fonden för verkligt värde. I fonden för verkligt värde uppgick avdragsposten för förlusten från skuldebrev värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat till -4 miljoner euro.

Den negativa fonden för verkligt värde upplöses genom värdestegringar på tillgångarna, realisationsförluster och resultatförda nedskrivningar.

Not 16 Ställda säkerheter

Milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Ställda för egna skulder och åtaganden		
Panter	171	110
Krediter (säkerhet för covered bonds)	12 976	13 266
Övriga	5 576	5 663
Ställda säkerheter total*	18 724	19 039
Derivatskulder med säkerhet		889
Övriga skulder med säkerhet	4 115	4 146
Obligationslån med bostadssäkerhet (covered bonds)	10 743	10 750
Totalt	14 858	15 784

* Dessutom har det i centralbanken pantsatts obligationslån för ett säkerhetsvärde på 5,4 miljarder euro. Av dem utgör 1,5 miljarder euro säkerhet för den dagsinterna limiten. Obligationslånen kan tas ut utan förhandstillstånd av centralbanken, och de ingår därför inte i tabellen ovan.

Not 17 Åtaganden utanför balansräkningen

Milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Garantier	728	643
Garantiansvar	1 986	1 936
Kreditlöften	13 252	12 176
Utfästelser i anslutning till kortvariga affärstransaktioner	313	372
Övriga åtaganden*	1 181	1 121
Totalt	17 460	16 247

* Varav skadeförsäkringsrörelsens åtaganden i kapitalfonder 244 miljoner euro (208).

Not 18 Kapitaltäckning för kreditinstitut

Kapitalbas, milj. €	30.9.2018	31.12.2017
OP Gruppens eget kapital	11 617	11 121
Försäkringsbolagens inverkan på eget kapital avdras	-120	92
Fonden för verkligt värde, säkring av kassaflöde	-6	-16
Kärnprimärkapital (CET1) före avdrag	11 490	11 197
Immateriella tillgångar	-740	-717
Overskott i pensionsansvar och värderingskorrigeringar	-70	-31
Andelskapital som återbetalas		-148
Planerad vinstutdelning	-70	-90
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-298	-320
Kärnprimärkapital (CET1)	10 312	9 891
Kapitallån på vilka tillämpas övergångsbestämmelse	80	81
Primärkapitaltillskott (AT1)	80	81
Primärkapital (T1)	10 393	9 973
Debenturlån	1 028	1 121
Supplementärkapital (T2)	1 028	1 121
Kapitalbas totalt	11 420	11 093

Från kärnprimärkapitalet (CET1) har dragits av en försiktig värderingsjustering på 27 miljoner euro (20).

Av kärnprimärkapitalet har i enlighet med tillsynsmyndigheternas tillstånd under jämförelseåret dragits av 148 miljoner euro för uppsagt andelskapital som återbetalats till kunderna i januari 2018. På kapitallån har tillämpats övergångsbestämmelser för gamla kapitalinstrument. I kapitaltäckningsanalysen och vid beräkningen av bruttosoliditetsgraden har IFRS9-övergångsbestämmelsen inte tillämpats.

Totalt riskvägt exponeringsbelopp, milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Kredit- och motpartsrisk	41 017	39 383
Schablonmetoden (SA)	3 758	3 859
Exponeringar mot stater och centralbanker	19	18
Institutsexponeringar	9	8
Företagsexponeringar	2 429	2 423
Hushållsexponeringar	961	1 057
Övriga*	339	353
Internmetoden (IRB)	37 259	35 525
Institutsexponeringar	990	1 054
Företagsexponeringar	23 106	21 438
Hushållsexponeringar	5 173	4 959
Aktieexponeringar**	6 843	7 002
Övriga	1 147	1 072
Marknads- och avecklingsrisken, schablonmetoden	1 393	1 179
Operativ risk, schablonmetoden	4 136	3 958
Värdejustering av exponeringar (CVA)	227	205
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	46 773	44 725
Risikviktsgolv enligt ECB:s beslut	4 915	4 492
Totalt riskvägt exponeringsbelopp inklusive risikviktsgolv	51 688	49 216

* Av riskvikten i posten Övriga består 312 miljoner euro (283) av uppskjutna skattefordringar som behandlas med riskvikten 250 procent av kärnprimärkapitalen i stället för att dras av.

** Riskvikten för aktieexponeringar inkluderar 6,4 miljarder euro för OP Gruppens interna investeringar i försäkringsföretag.

Relationstal, %	30.9.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,0	20,1
Tier 1 -kapitalrelation	20,1	20,3
Kapitalrelation	22,1	22,5
Relationstal utan övergångsbestämmelser, %	30.9.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	20,0	20,1
Tier 1 -kapitalrelation	20,0	20,1
Kapitalrelation	21,9	22,4
Relationstal utan riskviktsgolv, %	30.9.2018	31.12.2017
Kärnprimärkapitalrelation (CET1)	22,0	22,1
Tier 1 -kapitalrelation	22,2	22,3
Kapitalrelation	24,4	24,8

Risikviktsgolvens inverkan på CET 1 -relationstalet var -2,0 procentenheter

Kapitalkrav, milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Kapitalbas	11 420	11 093
Kapitalkrav	7 377	7 027
Buffert för kapitalkrav	4 043	4 067

Kapitalkravet 14,3 procent består av minimikravet 8 procent, kapitalkonservingsbufferten 2,5 procent, O-SII-kapitalkravet 2,0 procent, ECB:s kapitalkrav (P2R) 1,75 procent och ländervisa kontryckliga buffertkrav för exponeringar i utlandet. ECB:s P2R-krav har varit i kraft sedan 1.1.2017.

Skuldsättning, milj. €	30.9.2018	31.12.2017
Primärkapital (T1)	10 393	9 973
Exponeringar totalt	131 435	127 027
Bruttosoliditetsgrad, %	7,9	7,9

Den mätare som beskriver skuldsättningen, dvs. bruttosoliditetsgraden (Leverage Ratio), redovisas i enlighet med kommissionens delegerade förordning. Enligt utkastet till bestämmelser är miniminivån tre procent.

Översikt av riskvägda exponeringsbelopp (EU-OV1), milj. €

	Riskvägda exponeringsbelopp		Minimikapitalkrav
	30.9.2018	30.6.2018	30.9.2018
1 Kreditrisk (exklusive motparts-kreditrisk)	40 218	39 634	3 217
2 Varav schablonmetoden	4 532	4 752	363
3 Varav den grundläggande internmetoden	23 670	23 132	1 894
4 Varav den avancerade internmetoden	5 173	4 887	414
5 Varav den kapitalrelaterade internmetoden inom ramen för den enkla riskvikta metoden	390	409	31
5a Varav aktieexponeringar med PD/LGD-metod	6 453	6 455	516
6 Motparts-kreditrisk	674	729	54
7 Varav marknadsvärdering	447	533	36
12 Varav kreditvärdighetsjustering	227	197	18
13 Avecklingsrisk	0	0	0
14 Värdepapperiserings-exponeringar utanför handelslagret (efter taket)	41	40	3
15 Varav internmetoden	41	40	3
19 Marknadsrisk	1 393	1 298	111
20 Varav schablonmetoden	1 393	1 298	111
23 Operativ risk	4 136	4 136	331
25 Varav schablonmetoden	4 136	4 136	331
27 Belopp under trösklarna för avdrag (föremål för riskviktning på 250 procent)	312	358	25
29 Totalt	46 773	46 196	3 742
30 Riskviktsgolv enligt ECB:s beslut	4 915	4 808	393
31 Totalt riskvägt exponeringsbelopp Inklusivt riskviktsgolv	51 688	51 003	4 135

Under kvartalet ökade det totala riskvägda exponeringsbeloppet med 1,3 procent.

De riskviktsgolv som avses i ECB:s beslut riktas bland hushållsexponeringarna till andra exponeringar än SME-företagsexponeringar. De golv som fastställts för de här genomsnittliga riskvikterna utgör 15,4 procent för exponeringar med säkerhet i fastigheter och 32,7 procent för övriga exponeringar. ECB:s riskviktsgolv gäller tills beslutet hävs.

Flödesanalyser av riskvägt exponeringsbelopp avseende kreditriskexponeringar som behandlas enligt internmetoden (EU-CR8), milj. €

	a	b
	Riskvägda exponerings- belopp	Kapitalkrav
1 Riskvägda exponeringsbelopp vid slutet av den föregående rapporteringsperioden 30.6.2018	28 019	2 242
2 Storlek på tillgångar	497	40
3 Tillgångskvalitet	191	15
4 Uppdateringar av modeller	136	11
9 Riskvägda exponeringsbelopp vid slutet av rapporteringsperioden 30.9.2018	28 842	2 307

Förändringarna under kvartalet i hushållsexponeringar, företagsexponeringar och institutsexponeringar redovisas med en flödesanalys. Ökningen i exponeringarna och försvagningen av kvaliteten hos kreditstocken ökade de riskvägda posterna. Användningen av internmetoden utvidgades att gälla andelsbanker som anslutit sig till Gruppen, inverkan har presenterats i punkten Uppdateringar av modeller.

Not 19 Exponeringar enligt ratingklass

Hushållsexponeringar enligt ratingklass (AIRB)

Alla hushållsexponeringar 30.9.2018

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
Privatkunder totalt	49 625	2 118	52,7	0,7	17,3	4 181	7,5	155
A	30 838	1 563	52,4	0,0	16,4	579	1,8	2
B	10 883	457	53,7	0,1	16,4	553	4,9	2
C	3 919	71	52,4	0,5	22,9	706	17,7	5
D	2 199	24	52,7	2,3	21,0	808	36,3	11
E	1 393	3	47,0	20,0	21,6	1 188	85,1	59
F	393			100,0	22,7	347	88,3	76
Företagskunder totalt	1 837	159	62,9	3,9	37,6	991	45,6	55
2,5-5,5	499	44	63,2	0,4	23,9	67	12,3	1
6,0-7,0	720	66	63,9	1,3	40,3	312	39,7	4
7,5-8,5	416	37	59,2	5,0	44,2	325	71,7	10
9,0-10,0	147	12	70,2	25,0	45,7	182	114,6	17
11,0-12,0	55			100,0	55,4	105	192,2	23
Totalt	51 462	2 277	53,3	0,8	18,0	5 173	8,9	209

Alla hushållsexponeringar 31.12.2017

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
Privatkunder totalt	48 246	1 622	53,1	0,7	17,0	4 159	7,5	157
A	29 908	879	52,4	0,0	15,8	528	1,7	2
B	10 536	642	53,8	0,1	17,2	592	5,3	3
C	3 854	74	56,6	0,5	21,9	666	17,0	4
D	2 168	23	52,7	2,3	20,6	789	36,0	10
E	1 365	3	45,0	20,0	20,8	1 142	83,5	56
F	415			100,0	25,1	441	106,3	82
Företagskunder totalt	1 459	137	68,4	3,4	38,3	800	42,6	42
2,5-5,5	459	41	67,9	0,4	22,6	57	11,5	0
6,0-7,0	569	57	66,7	1,3	42,6	257	41,1	4
7,5-8,5	285	28	70,6	5,1	47,6	221	70,5	8
9,0-10,0	103	11	74,4	23,4	47,6	127	111,2	12
11,0-12,0	43			100,0	65,3	138	320,6	18
Totalt	49 706	1 759	54,1	0,8	17,7	4 959	8,6	199

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0 samt F. Riskviktsgolven har inte beaktats i siffrorna.

30.9.2018

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
1,0-2,0	762	374	84,4	0,0	44,8	166	14,6	0
2,5-5,5	16 033	3 671	72,3	0,2	44,5	7 862	39,9	19
6,0-7,0	7 332	1 478	69,3	1,3	44,3	7 625	86,6	51
7,5-8,5	4 298	705	68,4	4,4	44,1	5 999	119,9	97
9,0-10,0	717	69	68,2	21,8	44,2	1 453	184,8	76
11,0-12,0	686	25	51,6	100,0	44,9			319
Totalt	29 830	6 321	71,6	1,6	44,4	23 106	65,2	563

31.12.2017

Ratingklass	Poster utanför balansräkningen,		CF, genom- snitt, %	PD, genom- snitt, %	LGD, genom- snitt, %	Riskvägda poster, milj. €	Riskvikt, genom- snitt, %	Förväntad förlust, milj. €
	Balansposter, exponeringsbelopp (EAD), milj. €	exponeringsbelopp (EAD), milj. €						
1,0-2,0	667	214	93,3	0,0	44,7	128	14,6	0
2,5-5,5	14 933	3 867	72,7	0,2	44,5	7 335	39,0	18
6,0-7,0	6 622	1 376	69,7	1,3	44,0	6 803	85,1	45
7,5-8,5	3 895	763	70,0	4,3	44,1	5 596	120,1	89
9,0-10,0	681	142	62,5	19,9	44,2	1 576	191,5	72
11,0-12,0	717	26	59,2	100,0	45,0			335
Totalt	27 516	6 388	71,9	1,5	44,3	21 438	64,7	560

I PD-genomsnittet och riskvikten har inte beaktats fallissemang, dvs. ratingklasserna 11,0 och 12,0.

Not 20 Försäkringsbolagens solvens

Milj. €	30.9.2018		31.12.2017	
	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen	Livför- säkrings- rörelsen	Skade- försäkrings- rörelsen
Medräkningsbara kapitalbasmedel	1 405	1 066	1 317	902
Solvenskapitalkrav (SCR)				
Marknadsrisk	790	441	759	460
Försäkringsrisk	362	287	394	289
Motpartsrisk	30	36	27	40
Operativ risk	34	44	36	45
Diversifieringseffekter och förlusttäckningskapacitet	-596	-178	-541	-169
Totalt	619	630	674	666
Buffert för SCR	785	436	643	236
SCR-relation, %	227	169	195	135
SCR-relation, % (utan övergångsbestämmelse)	181	169	151	135

Siffrorna motsvarar OP Gruppens värdering och övergångsbestämmelserna har beaktats i dem.

Not 21 OP Gruppens kapitaltäckning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat

Milj. €	30.9.2018	31.12.2017
OP Gruppens egna kapital	11 617	11 121
Kapitallån och debenturlån	1 108	1 202
Övriga branschvisa poster som inte ingår i kapitalbasen	-192	-236
Goodwill och immateriella tillgångar	-1 551	-1 525
Värderingsdifferenser i försäkringsrörelsen*	856	824
Planerad utdelning	-70	-90
Poster som enligt IFRS dras av från kapitalbasen**	-5	3
Nedskrivningar - förväntade förluster underskott	-272	-294
Konglomeratets kapitalbas totalt	11 491	11 005
Kapitalbaskravet i kreditinstitutsverksamheten***	6 458	6 107
Kapitalbaskravet i försäkringsrörelsen*	1 249	1 340
Minimibeloppet av konglomeratets kapitalbas	7 707	7 447
Konglomeratets kapitaltäckning	3 783	3 558
Konglomeratets kapitalrelation (kapitalbasen/minimibeloppet av kapitalbasen), %	149	148

* Värderingsdifferenser och bedömning av SCR enligt försäkringsbolagens solvens.

** Överskott i pensionsansvar, värdering av säkringen av kassaflöde från fonden för verkligt värde.

*** Totalt riskvägt exponeringsbelopp x 14,3 %.

Övergångsbestämmelserna och riskviktsgolven har beaktats i siffrorna. Riskviktsgolven sänkte kapitalrelationen med cirka 15 procentenheter.

Not 22 Närståendetransaktioner

OP Gruppens närstående består av de företag som konsolideras i OP Gruppens bokslut, intresseföretagen, ledningen och deras nära familjemedlemmar samt övriga närstående företag. Till OP Gruppens ledning räknas OP Gruppens chefsdirektör (ordförande för OP Andelslags direktion), OP Andelslags verkställande direktör, ledamöterna i direktionen och ledamöterna i förvaltningsrådet. Till ledningens närstående räknas också bolag, i vilka den som hör till ledningen eller en nära familjemedlem till en sådan person har ett betydande inflytande. Övriga närstående företag är OP-Eläkekassa och OP-Eläkesåtiö.

På lån beviljade till närstående tillämpas bankens normala kreditvillkor. Lånen är bundna till de referensräntor som tillämpas allmänt.

Inga väsentliga förändringar har skett i närståendetransaktionerna efter 31.12.2017.

Bokslutskommunikén 2018 och delårsrapporterna 2019 offentliggörs följande dagar:

Bokslutskommuniké 1.1–31.12.2018	5.2.2019
Delårsrapport 1.1–31.3.2019	7.5.2019
Delårsrapport 1.1–30.6.2019	30.7.2019
Delårsrapport 1.1–30.9.2019	29.10.2019

Helsingfors 31.10.2018

OP Andelslag
Direktionen

Närmare upplysningar:

Chefdirektör Timo Ritakallio, tfn 010 252 4500

Kommunikationsdirektör Tuuli Kousa, tfn 010 252 2957

www.op.fi